Japon Akutagawa Edebiyat Ödülü

Oglum Zen Keşişi Olmak İstiyor

Kiyohiro Miura

ROMAN

Kiyohiro Miura

Oğlum Zen Keşişi Olmak İstiyor

Türkçesi: Nur Yener
OKYANUS Yayıncılık

Birinci Bölüm

Oğlum bana Keşiş olmak istediğini ilk kez söylediğinde şaşırmıştım, ilkbaharın başlarında bir Pazar sabahıydı ve her zamanki gibi zazen(zen meditasyonu) yapmaya gidiyorduk. Yeni okul dönemi başlamak üzereydi ve oğlum daha yeni üçüncü sınıfa geçecekti. Yürürken başını kaldırıp bana baktı ve dedi. “Baba, lütfen rahibe bunu sor," dedi.

İlk defa bu şekilde birşey istiyordu. Genellikle ona konuşulmadan konuşmazdı bile. Bu fikir birden kafasına esmiş gibi de görünmüyordu. Onun bunu bir süredir düşünüp taşındığını ve şimdi açığa çıktığını hissettim.

Yine de bu isteğini o kadar ciddiye almadım. Bir kere, bu çok ani olmuştu. Oğlumu yanımda zazen oturumlarına götürsem de hiç bir zaman onu oturtup meditasyon yaptırmaya çalışmadım. Onu sanki birlikte lunaparkta vakit geçiriyormuşuz havasında götürüyordum yanımda. Dahası, televizyonda her zaman bir Japon Zen keşişi hakkında çizgi film dizisi olan “lkkyu-san”ı izliyordu. Bu yüzden çok geçmeden oğlumun bu isteğini unuttum gittim.

Fakat o unutmadı. "Baba, rahibe sordun mu?”

Yine iki ya da üç hafta kadar sonra bir Pazar sabahı tapınağa giderken yolda sormuştu. Bu yalvaran, kaygılı bakışı daha önce de gördüğümü hatırladım. Her Pazar günü. zazen yaptıktan sonra, beraberce öğle yemeğine otururduk ve ben rahiple sohbet ederdim. Bu zamanlarda oğlumun sessiz yüzü sanki beni dürtüyordu. "Hadi Baba, neden şimdi sormuyorsun?”

Ve böylelikle o gün öğle yemeğinde kıkırdayarak şöyle dedim, “Öyle görünüyor ki oğlum bir keşiş olmak istiyor!” Böylece oğluma verdiğim sözü yerine getirdiğimi düşündüm.

"Öyle mi?" diye yanıt geldi, rahip şu çekincesiz Zen gülümsemesiyle oğluma dönerken. “İyi bir keşiş olacak mısın?"

“Evet." diye yanıtladı oğlum içtenlikle başını sallayarak.

Biraz telaşlandım; bu işin buraya varacağını beklememiştim. Rahibin de bunu çocukça birşey olarak, belki sadece bir şaka olarak alacağını düşünmüştüm. Fakat rahip için bu şaka değildi.Bu keşişin herşeyi, hatta çocukların meselelerini bile nasıl ciddiye aldığını unutmuştum. Çabucak şöyle ekledim: "Henüz ilkokulda; daha nasıl değişeceğini kim bilebilir ki? Bütün bunlar herhalde şu çizgi film yüzünden. İlkokulu bitirdikten sonra bunu bir daha düşünelim."

"Bunun nedeni ‘Ikkyu-san’ dizisini izlemen mi?" diye sordu rahip sevecenlikle oğlumun gözlerine bakarak. Fakat oğlum o küçük kafasını hayır anlamında salladı.

“Güzel, güzel. Eh. daha gençsin. Belki biraz daha büyüdüğünde." Sonra rahip tapınak hakkında düşünülmesi gereken meseleler de olduğunu söyledi, fakat konuşma tarzı hiç de bir çocukla ilgilenen bir yetişkininkine benzemiyordu.

Bundan sonra oğlum hakkında konuştuğumuz zamanlarda rahip oğlumun gözlerinin içine bakıyor ve ona şöyle takılıyordu. “Eh, Ryota, bir keşiş olacaksın, ha?” ya da “Hey, küçük keşiş! Çok çalışıyor musun?”

O zaman ben de araya girer oldum. “Ortaokula başladıktan sonra.”

Fakat rahibin bunları bu denli ciddi söylemesinden kaygılanıyordum.

Bir gün tapınaktan dönerken şöyle dedim. “Eğer bir Zen keşişi olursan her çeşit temizlik, yıkama ve süpürme işini yapman gerekecek -yapacak çok iş var. Hala keşiş olmak istiyor musun?”

Fakat fiziksel egzersizi ve el sanatlarını ders çalışmaya tercih eden oğlum ciddi bir ifadeyle başını sallayarak “Hı-hı” dedi.

Dördüncü, beşinci ve altıncı sınıflara giderken ona bunu sormaya devam ettim. Fakat verdiği yanıtlar asla kararsız değildi. Her zaman aynı cevap geliyordu. “Hı-hı". Başka birşey söylemiyordu.

Keşiş olmayı istediğini söylemeye başladığından sonra, ilkokulun üçüncü yılında yetişkinlerle birlikte oturup zazen yapacağını söyledi. Biz genellikle her biri kırk dakikadan oluşan üç oturum yapıyorduk, fakat oğlum bir kaç dakikadan sonra huzursuzca kımıldanmaya başladı ve dışarı çıktı. Ne var ki çok geçmeden daha uzun süre oturmaya başladı: önce bir oturum süresi, sonra daha uzun ve nihayet altıncı sınıfta yetişkinler kadar uzun süre oturur

oldu. Tam-lotus duruşuna hakim oldu ve bacaklarını ellerini bile kullanmadan bükebiliyordu. Belki deneyimli keşişler bunu yapabilirdi, fakat benim gibi orta yaşlarında başlayanlar bacaklarını ellerini kullanmadan kaldıramazlar, hatta bunu yaptıktan sonra bile genellikle duruşumuzu tekrar düzeltmemiz gerekir.

Daha genç olduğu için oğlumun bedeninin esnek olduğunu sanıyorum. Fakat bacaklarını öyle bükebilmesi bir yana, her zaman kıpır kıpır olan ve hatta okuldaki yaramazların lideri olan bu oğlumun tapınakta tümüyle farklı bir insan olması çok tuhaftı.

“Babası yüzünden.” diyordu insanlar. Doğduğundan beri onunla sık sık ilgilenmiş olan bir teyzesi bana sitem dolu bir sesle şöyle dedi. “Onu o tapınağa götürdüğün için çocuk böyle oldu!”

Söylediği pekala doğruydu, fakat oğlumun memnuniyetle bana eşlik ettiği de doğruydu. Bu da tuhaftı. Bir kez bile gitmeyeceğini, arkadaşlarıyla oynamak istediğini söylemedi. Pazar günü geldiğinde, tıpkı okula giderken yaptığı gibi içine büyük bir beslenme kutusu koyduğu çantasını alıp, annesi ve küçük kız kardeşi hala uyurken benimle birlikte evden çıkardı. Bunun nedeninin belki de yolda McDonald’s’da ya da buram buram tüten kara buğday eriştelerini höpürdeterek yemek için tren istasyonundaki eriştecide durmamızdan hoşlanması olduğunu düşünmüştüm. Yine de tapınağa gittiğimizde, orada olanlar bir çocuk için uzun, monoton bir rutin gibi geliyordu.

Oraya vardığımızdan zazen'in son bulduğu ve yemeğe hazır olduğumuz saat ikiye kadar ne yapıyordu? Önce mum boyayla resimler yapıyordu. Hatta bir keresinde sürme kapıların üstüne resim yaptığı için azarlandı bile. Bazen tapınağın işlerine yardım eden yaşlı bir kadın onu alışverişe ya da ağustos böceği yakalamaya götürüyordu. Fakat çoğu zaman yalnızdı. Hiç kendisini yalnız hissetmeden. rahibin yaşadığı o mezarlar, yabani otlar ve sık çalılıklarla çevrili yerde mi oynuyordu sadece?

Tapınaktaki bağış kutusundan biraz bozukluk da aldı ve bir kaç Budist heykelini bir yere sakladı, fakat ben bunları da sırf sıkıntıdan yaptığını sanıyorum. Ne kadar yalnız olursa olsun, kesinlikle bir baba olarak pek yardımcı değildim. Babası sadece onu oraya götürüp geri getiriyordu, sanki bu bir görevmiş gibi. Ve her Pazar günü oğlan hiç düşünmeden yola koyuluyordu.

Bir gün yürürken karım ve ben tesadüfen Zenkaiji Tapınağı'na rastgeldik. Amerika'da bir serseri gibi on yıl yaşadıktan sonra otuzlu yaşlarımın başlarında Japonya'ya döndüm, evlendim ve Tokyo'nun varoşlarında gelişmekte olan bir alanda kurulan yeni bir apartman sitesinde yaşamaya başladım. Taşındıktan sonra sık sık yürüyüşlere çıkıyor ve çevremizi keşfediyorduk.

Bir keresinde, inşaat yapmak için toprağın düzleştirilmiş olduğu bir yamaçta dolaşırken kendimizi bir tapınak arazisinde bulduk. Yamaçlarda çiçek açmış sarı zambakların arasında yarı gizlenmiş bir kaç taş Jizo heykeli vardı. Şimdi yabani otlara gömülmüş olan bu genç muhafız tanrıların kolları ve yüzleri kaybolmuştu. Sonradan onların Meiji dönemindeki(1868-1912) anti-Budist ayaklanma sırasında oraya atıldıklarını öğrendik.

Yamacın altında büyük bir vişne ağacı vardı. Altında kamıştan yapılmış bir kulübe vardı ve onun da ötesinde tapınağın ana salonu bulunuyordu, biraz daha büyüktü, ama onun da kamıştan yapılmış bir çatısı vardı.

Tapınak sanki yediyüz yıl kadar önce Kamakura döneminde(1195-1333) kurulduğundan beri unutulmuş gibi görünüyordu. Fakat emlaktaki son gelişmeler sayesinde yeniden keşfedilmişti. Şimdi bina yapmak için parsellenmiş olan geniş arazilerle çevrelenmiş olan tapınak tümüyle yokolma tehlikesiyle karşı karşıya gibi görünüyordu. Gerçekten de tuhaf bir manzara.

"Aman tanrım! Eski bir tapınak!" diye bağırdım İngilizce. çünkü böyle hayranlık ve sürpriz anlarında Japonca'dan çok İngilizce daha kendiliğinden bir şekilde dökülüveriyordu ağzımdan.

Karım ana salonun bir sütununa çivilenmiş olan ince, pürüzlü bir tahta parçasını göstererek "Bu bir Zen tapınağı" dedi.

"Şuna bak!" dedim, hala heyecandan İngilizce konuşarak. Tahtanın üstündeki Çince harfler iyice yıpranmış ve çarpılmış ve neredeyse tahtayla aynı rengi almıştı: "Zenkaiji Meditasyon Salonu" yazıyordu üstünde.

"İnanılmaz!" diye bağırdım, kapının iyi kapanmadığı aralıktan içeriyi görmeye çalışarak. İçerinin karanlığı bir tilkinin saklanabileceği türde bir yer gibi görünüyordu.

Başka bir gün boş olduğunu sandığımız tapınağa geri döndüğümüzde kağıdı yırtılmış shoji bölme kapılarından biri yana kayarak açıldı ve karşımıza bir tilki değil, eski bir kimono giymiş olan bir insan figürü çıktı.

Karımın söylediği gibi. "Bir Jizo tanrısı belirdi" - çocuksu yüz. yuvarlak alın ve uzun ve kısık gözlere bakılırsa yerinde bir ifadeydi bu. Tapınak ikametçisinin yanık teni bile muhafız tanrının tenini andırıyordu.

"Burada ne yaptığınızı sanıyorsunuz?” diye bağırdı eski bir haori ceketi giymiş olan sima. Bu ilk karşılaşmada olduğu gibi bağırılmanın oldukça tipik birşey olduğu ortaya çıktı, zira çok geçmeden bu Jizo'nun bağırmasıyla ünlü olduğunu öğrenecektik.

O (bu Jizo aslında bir rahibeydi) belki de bitkileri ya da başka birşeyi çalmaya geldiğimizi düşünüyordu. Rahip (ona Budist rahibe diye hitap etmeliyim, ama o kadar ateşli ve erkeksiydi ki hiç kimse onu öyle çağırmıyordu; ben de ona ‘rahip' diye hitap edeceğim) çiçekleri seviyordu ve pek çok tür çiçek toplamış ve tapınağın etrafına dikmişti. Herkes tapınağa her yönden girebileceği için, birşey çalmasalar bile, sık sık çiçekleri eziyorlardı. Rahip bizi verandanın güneşli tarafına davet edip bize çay yaptıktan sonra piposunu tüttürerek sohbet ederken oradan motosikletli serserilerin de geçtiğini anlattı.

Daha biraz önce shoji bölme kapısını yana itip açtığında bize ateş saçan gözlerle bakıyordu. Fakat şimdi konuşup gülerken yüzü dostane, gülümseyen bir Jizo’ya dönüşmüştü. Bu rahibenin böylesine güvenliksiz, yalnız bir yerde yaşamasından biraz endişelendim elimde olmadan.

Fakat sonra şunları söylediğinde onun bir rahibe olduğuna inanmak çok zor geldi: "Genç bir adam geldi buraya motosikletiyle. Ona o kadar yüksek sesle bağırdım ki kafayı yedi. Motosikletini olduğu yerde bıraktığı gibi gerisin geriye tabanları yağladı! Bir hayalet falan gördüğünü düşünmüş olmalı! He-he-he.” boğuk, kaba bir sesle kıkır kıkır güldü.

Bu topraklarda ilk olarak soylu bir tarihi olan bir tapınak Bodhisattva Gyoki tarafından Heian döneminde(794-1185) kurulmuştu. Tapınak bölgesi bir dönem tüm civara yayılmıştı, fakat köylüler yavaş yavaş bu toprakları kendi tarlaları haline getirmeye başladılar. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra. hükümet haritaları ve belgeleri karmakarışıktı, sonra tarım arazisi reformu başladı ve böylelikle tapınak arazisi daha da küçüldü. Bir rahip olmadan tapınak parçalanıyordu, böylece rahibeden gelip tapınağa bakmasını istediler. Bize yaşadığı süre içinde tapınağı restore etmeye niyeti olduğunu söyledi.

Yağmurla lekelenmiş olan arka duvarda üstünde Çince şöyle yazan bir tahta vardı: “Ayaklarının altına bak!”

Rahip yavaşça kelime kelime şunları söyledi: “Ayaklarının altına bak -bu Zen’in özüdür.” Sonra şöyle ekledi, "Bugünlerde herkes ileriye, hep ileriye bakmaya odaklanmış. Fakat onları burunlarından yakalayıp tam ayaklarının dibinde ne yattığına dikkat etmelerini sağlamak -işte zazen-meditasyonu budur.”

Sonra piposunu küllüğe vurdu.

“Zen nedir?"

Bu soru ta Amerika'dan beri zihnimin gerilerinde yatıyordu. Yabancı bir ülkede insan kendi ülkesini tanımadığı için genellikle şaşkındır. Bir defasında bir Amerikalı bana Zen’in ne olduğunu sordu, fakat ona yanıt veremedim. Hayır, daha da kötüsü, onu işlettim. Bu sorunun hep aklımda kalmasının nedeni budur.

O sırada New York'ta tercüman olarak çalışıyordum. Greenwich Village’a yakın yaşadığımdan, hafta sonlarında sık sık caz çalan restoranlara, striptiz klüplerine veya buna benzer yerlere gitme alışkanlığı edinmiştim, birinden diğerine dolaşıp dururdum. Manhattan’da tek başına yaşamak büyük bir yalnızlık olabilir.Eğer yalnızlık ısı derecesi gibi ölçülseydi, o zaman kalın giysiler giymek şartıyla Tokyo’da donma derecesinin bir kaç derece üstündeki derecelere dayanabilirdim. Fakat Manhattan’da bu derece sıfırın çok altlarına düşer. Bedenimden yayılan sıcaklığı hissetmek için ellerimi ceplerime sokarak, içimde atan yaşamı ancak duyumsayabiliyordum. Bu yalnızlık sanki tam kentin içine kurulmuştu, öyle ki ne kadar çok insanla birlikte olursam olayım, her zaman ve her yerde soğuk bir rüzgar hissediyordum. Ve ayrıldıktan sonra, gri beton duvarlar acımasızca üstüme üstüme geliyordu. Yapabilirsem kadınlarla randevulaşarak çılgın gibi dolanıp duruyordum. Sanırım sadece insan sıcaklığını özlüyordum.

Bir gece, bir kaç striptiz klübünü gezdikten sonra, giriş ücretini ödemek karşılığında ısmarladığım viskilerden epey sarhoş olmuştum. Sokağa çıktığımda iki Amerikalı genç yanıma yaklaştı.

“Zen nedir?" diye sordu biri. Belki de yüzümde kopuk bir yalnızlık ifadesiyle sallanıp durduğum için onların Zen imgesine uymuştum. Bütün o et ve yağ gösterileriyle striptiz klüplerinin gürültülü labirentlerinden

usanarak şimdi sokaklarda yürüyor ve yaşamdan usandığımı hissediyordum.

Sadece. “Bilmiyorum.” demeliydim, fakat aklıma onların zihinleriyle eğlenmek düşüncesi geldi. O zamanlar Amerika’da Zen akımı gençler arasında hızla yayılıyordu ve bunun özellikle New York Üniversitesi yakınındaki Village’da toplanmış olan çaylak sanatkarlar arasında ne kadar popüler olduğu hakkında biraz fikrim vardı. Bu çocuklar Iowa ya da Nebraska’daki çiftliklerinden gelip henüz otobüsten inmiş ve hakkında o kadar çok şey duydukları şu “Zen”i gördükleri ilk Doğuluya sormaya hevesli iki gence benziyorlardı. Ben de onlara biraz takılmak istedim. Yalnız olduğumu ve biriyle konuşmak istediğimi tekrarlayayım.

Japonya’dan daha yeni gelmişim ve İngilizce'yi güçlükle konuşuyormuşum gibi yaparak, sanki sınırlı kelime haznemde doğru kelimeleri bulmaya çalışıyormuş gibi rol yaptım ve çok zayıf kötü bir şiveyle Zen'i açıklamaya başladım. Soru sorana, kendime ve bir kaç şeye daha işaret ederek, ’Bo Zen, Bo Zen”' diyordum. Öteki genç komik birşeylerin olduğunu hissetmiş gibiydi. Soru soran genç ise hala boynunu uzatmış bana bakıyordu.

Soru soranın arkadaşı, “Hey. seninle dalga geçiyor bu!" diyerek onu itekledi. Bir an beni inceledikten sonra "Sen benimle dalga mı geçiyorsun?” diye sordu.

“Hayır." dedim. “Bo Zen."

"Pekala. 0 zaman sana Zen'in ne olduğunu göstereyim." Bunu söyleyerek boks duruşuna geçti.

Arkadaşı, “Kes şunu." diyerek kolunu tuttu.

Ben. “Bo Zen.” diye tekrarladım.

Burnuma bir yumruk atıyormuş gibi kollarını bir kaç kez savurdu, fakat ıskaladı. Sonra kollarını indirerek. “Şimdilik hoşçakal. ‘Bo Zen" dedi. Dönüp uzaklaşırlarken diğeri. “Bize geçirttiğin bu güzel zaman için teşekkürler ahbap!" dedi.

Rahatlayarak ben de yürümeye başladım. Eve giderken bir viski daha içmek için durdum, fakat kendimi berbat hissediyordum. Onlara yetişip özür dilemek istedim. Belki adreslerini alıp sonra onlara Zen’in gerçekte ne olduğunu anlatmak istedim. O zamandan beri kendimi onlara birşey borçluymuşum gibi hisseder oldum.

Nihayet oğlumun doğduğu kış gidip zazen yapmaya karar verdim. Sonraları bunun sadece kaderin basit bir cilvesinin ötesinde birşey olduğunu hissettim.O kış çok kar yağdı, hem Zen uygulamasına başladığım gün, hem de oğlumun doğduğu gün. Kar gerçekten de oğlumun doğduğu gün düşmeye başlamıştı. Kar tanelerinin yere inişini izlerken, bir şekilde oğlumun da onlarla birlikte yere indiğini hissettim. Kapalı gözlerinin derinliklerindeki göklerin sessizliğiyle ışıldayan yüzü Jizo'nun yüzüne benziyordu.

Onu gözleri hiçbir yerde odaklanmadan beşiğinde yatarken seyrederken bazen hiç nedensiz gülümsediğini görüyordum. Belki de o ilk gün karlı gökyüzündeki sevgi dolu bakışı hatırladığını düşündüm.

Keşiş Saygıdeğer Gukai üstünde çalışmam için bana Zen koanı(Zen uygulayıcılarının aydınlanma arayışında kullandıkları yanıtı bir kelime oyununa dayanan bilmece ("El çırparken tek elin çıkardığı ses nedir" gibi))

"Mu"yu verdi. Bir keşiş bir defasında ustasına bir köpeğin de Buda doğası olup olmadığını sormuş. Budist sutralarda tüm varlıkların bu yüce Buda doğasına sahip olduğu yazılsa da. Tang hanedanlığındaki Joshu ismindeki Çin'li Budist usta olumsuz yanıt vermiş: öyle ki. sadece 'Mu' demiş.

"Şu andan itibaren 'Mu' koanı üstüne meditasyon yapacaksın," dedi Zen kisvesi ve beyaz bir keşiş cübbesi giyen, kucağında bir kyosaku(Zen ustalarının bazen uyarmak için öğrencilerine vurdukları sopa.) ile ve ilk karşılaşmamızdan oldukça farklı olan bir vakarla yerde oturan rahip.

"Yolda da yürüsen. trene de binsen veya çocuğunun yüzüne de bakıyor olsan. Mu ol. Sadece Mu. Gören, görme ve görülenin hepsi de Mu'dur. Uyanık ol!" Bunu söyleyerek kyosaku ile omuzlarıma vurdu.

Başka bir seferinde de şöyle söyledi: "Biliyorsun, Zen sadece Mu üstüne meditasyon yapmak değildir. Bu kadar önemsiz birşey değildir. Mu sadece bir araçtır. Eğer Mu'ya saplanıp kalırsan bu ölü Zen'dir. Sokakta yürümek Zen'dir, trene binmek Zen'dir, bir çocukla oynamak Zen'dir. Tüm evren koandan başka birşey, Zen'den başka birşey değildir. Buna genjo-koan, burada ve şimdi kendini gösteren koan denir."

Karım zazen'e gidişimden pek hoşnut değildi. Onu davet bile etmeden gitmeye başlamıştım. Bir keresinde bu konu açıldığında şöyle dedi, "Sadece

başını alıp gidiyor ve isteğini yapıyorsun. Bir kez bile benim de gelmek isteyip istemediğimi sormadın."

Bunu ilk duyduğumda çok şaşırdım. Amerika'da beş yıl kalmıştı ve otelleri ve restoranları seven bu kadının zazen yapmak isteyeceği hiç aklıma gelmemişti. Başka bir seferinde de şöyle dedi, “Nasıl bir insan olduğuna bir bak. Amerika'da geçirdiğin sekiz yılda ne yaptın? Her zaman kızlarla dışarı çıkıyor ya da klüplere ve barlara gidiyordun. Eğer senin gibi biri zazen'e başlarsa, benim başlamam o kadar tuhaf mı kaçar?”

“Bu Pazar günleri tenis oynamaya ya da dans dersleri almaya benzemez. Zaten kadınlar için de değil. Esas olarak bir erkek işi bu."

“Ne! Rahip kadın değil mi?”

Bunu açıklamak zordu. Rahip tam olarak bildiğiniz sıradan kadınlara benzemiyordu. Bedeninde dişi hiçbir şey yoktu. Fakat Pazar günleri karısıyla çocuklarını gezmeye götüren bildiğiniz şu sıradan erkeklere de benzemiyordu. Judo ve Japon eskrimi yapmıştı ve bir hırsızı yakalarken alnından yara almıştı.

“Şeytan Dojosu” takma adlı Hokuriku bölgesinde eğitim gördüğü meditasyon okulunda bile sivrilmişti ve o kadar gelenek dışıydı ki ustası onu kurallardan azletti. Gerçi o bunu bir lütuf olarak aldı ve bu fırsattan yararlanarak ülkede bir hac gezisi yaptı ve ünlü ustaları ziyaret etti. Bu şekilde yaşamaya alıştığı için böylesine harap ve eski bir tapınakta kalmak onun için sorun değildi. Belki geceleri uzun burunlu tenguların(Japon folklorunda cinler)tiz kahkahalarını dinleyerek dolaşıyordu. (Onların vadiyi gruplar halinde geçtiğini söylüyordu.) Bir süre bir şelalenin altında meditasyon yapmak gibi münzevi çalışmalar yapmış olmalıydı ki zazen’ini ağaçların altında ve kayaların üstünde sürdürüyordu.

Belki bu süre içinde cinsel doğası bir değişim geçirdi. Böyle düşünmeden edemiyorum. Bu rahibi görünce cinsel ayrımların esas itibarıyla göreceli olduğunu iyice anladım.

“Ben bir kadın değilim!” demişti. Sonra “erkeklere mahsus” keşiş eğitim okulundaki banyoya girince ne kadar çok soruna neden olduğunu anlattı.

“Kadınlar işe yaramaz,” diyordu sık sık. “Sonunda kadınların böylesi bir eğitime uygun olmadıklarını anladım. Başlangıçta kadınların kurtulmalarının önemli olduğunu düşünüyordum, böylece bir süre çok çalıştım. Fakat bizler her zaman yarı yolda işi bırakırız. İlk başta açık bir

hedefimiz olsa da bir süre sonra bu hedef silinir gider. Kadınlar böyledir işte. Güçlü arzuları vardır kadınların. Zazen herşeyi fırlatıp atar. Oysa kadınlar, tıpkı yere düşmüş sebzeleri gördükleri zaman yaptıkları gibi, herşeyi toplamadan edemezler. Bir kadının en güçlü arzusu çocuklarına karşıdır. İş kendi çocuklarına geldi mi, son derece kördürler -akı karadan ayırdedemezler.

"Bay Kimura." dedi bana dönerek, "siz bir erkeksiniz, fakat çocuğunuza iyi bakıyorsunuz. "Alakasız bir bakış atarak şöyle ekledi. "Sizin gibisi az bulunur."

Oğlumu rahibin öne sürdüğü gibi ona iyi baktığım için götürmedim tapınağa; daha ziyade, bu benim oğluma iyi bakmamamın bir sonucuydu. En azından eşim böyle düşünüyor. Diğer kocalar Pazar günleri evde oturup çocuklarıyla oyun oynar ya da onları balığa götürürler. Bense ilkokuldaki oğlumu ve henüz okula başlamamış olan kızımı bırakıp daha kimse kalkmadan evden çıkıyordum.Daha da kötüsü, bir gece önce karıma beş kişilik sandviç hazırlatıyordum. (Ona hiçbir zaman her zamanki sefertası yemeğinin yerine bana sandviç yapmasını söylemedim, fakat sandviç yapmaya devam etti. Beş kişiye yetecek kadar yapması gerekiyordu, zira hepimiz yemeklerimizi paylaşıyorduk.)

Sonunda isyan çıktı. Fakat isyan eden karım değil, oğlumdu. Gizlice komşuların evlerine girip şekerlerini yiyiyor ya da arkadaşlarıyla dükkanlardan hırsızlık yapıyordu. Benim oğlum, eğer birisi ona öyle yapmasını söylerse bir uçurumdan atlayacak tipte bir çocuktu.

"Hiç rahat durmayan bir çocuk. Onun yaşındaki üç çocuk kadar sorun yaratıyor. Tek başıma ona hakim olamıyorum. Rie'ye de bakmam gerek." Karım oğlumun bu haşarı davranışlarını anlatınca çok üzüldüm.

Bunu izleyen zazen toplantısında oğlumla ilgilenmek için bir süre onlara katılamayacağımı söyledim. Rahip hemen yanıt verdi. "Onu da yanında getir. Bu tapınakta istediği kadar haşarılık yapabilir. Çocuklara sürekli 'Şunu yapma, bunu yapma' dendiği için haşarılık yapmaya başlıyorlar. Yediklerini bile kısıtlıyorsunuz, değil mi? Sanki bir tavşanı besliyormuşsunuz gibi ona şu sağlıklı yiyecekleri yediriyorsunuz. Bu büyüyen oğlanı istediği yiyeceklerle beslemediğiniz için o da istediklerini yemek için komşuya gidiyor. Eğer buraya gelseydi, istediği herşeyi yemesine izin verirdim. Burada o kadar çok şekerimiz var ki bozulup

gidiyor. Eğer çocuklar istedikleri kadar yerlerse onu arzulamaktan vazgeçerler."

Tüm yapabildiğim başımı eğip “Teşekkür ederim,” diye mırıldanmak oldu.

Oğluma tapınağa gitmek isteyip istemediğini sorduğumda bu çok hoşuna gitti. Belki de her Pazar günü ne tür ilginç bir yere gittiğimi merak etmişti. Çok geçmeden bundan sıkılacağını düşünüyordum, fakat bunun yerine Pazar sabahları beni uyandırmaya başladı.

Ne var ki çok geçmeden bir sorun baş gösterdi. Eski bir zazen uygulayıcısı şikayet etti. “Burası anaokulu değil. Çocuk zazen’imizi bozuyor.”

Rahip bir deniz ürünleri ihracat şirketinin başkanı olan zazen toplantılarının ruhani sınıftan olmayan vekilini çağırdı. “Burada kim usta, kim mürid? Ben tamam dedim. Onun için birşey var aklımda. Eğer bir çocukla bozuluyorsa, bu ne tür bir zazen’dir ki zaten?” diye sordu. Bunu rahibe yardım eden kadından duydum.

Onun için birşey var aklımda. Rahip bununla ne demek istedi? Bunu merak ediyordum, fakat ona soracak kadar değil. Eğer oğlumun keşiş olacağını çoktan gördüyse iyi bir görme yeteneği olduğunu söylemeliyim. Fakat başka birşey kastetmiş olmalı, zira bana bir kez bile onu oturtup zazen yaptırmamı söylemedi. Rahip bazen bizi Zen eğitiminin bir sonucu olması gereken ince sezgisiyle şaşırtıyordu.

Bazen dokusan'ın(Zen ustasının izdeşçisiyle yaptığı özel görüşme.) sonunda şu tür şeyler söylerdi: "Son zamanlarda hazırlıklı değilsiniz. Hiç ilerleme kaydetmemenizin nedeni bu.” veya, “Otururken zihninizin orada burada dolaşmasına izin vermeyin.” Sonra da kyosaku’su ile tatami minderine vururdu.

Ve haklıydı da. Sadece oturmam gerekirken alacağım müzik aleti hakkında hayallere dalıyor ya da tatilde ailemi götüreceğim yerleri düşünüyordum. Bunu telafi etmek için dokusan’da çok daha dikkatli bir şekilde eğilerek selamlıyor ya da daha şevkle bağırıyordum. Fakat asla işe yaramadı.

Oğlum keşiş olmak istediğini ilk söylediğinde bütün bunların nasıl olduğunu düşündüm ve bu tuhaf gelişmeye hayret ettim. Tapınağı yürürken keşfettim, sonra da zazen yapmaya oraya gitmeye başladım. Sonra evde

bıraktığım oğlum benimle gelmeye başladı ve sonunda da orada yaşamayı ister oldu. Bütün bunlar yeterince doğal görünüyor. Fakat hepsi bu şekilde bir araya geldiğinden bunu ifade etmek için “kader” sözcüğünden başka birşey gelmiyor aklıma.

Bu rahip Gukai -kasabada “çılgın keşiş” olarak biliniyordu hakkında eklemem gereken bir şey daha var ki, o da bir hayvansever olduğudur. Şımarık ev hayvanlarını kastetmiyorum. Hayvanlar ona çekiliyorlar, o da onlara şefkat duyuyor. İşte böyle bir hayvansever o. Kısacası, hayvanları anlıyor.

Her çeşit hayvan bir süre rahibin yanında dolanıp oturuyor, sonra uzaklaşıp gidiyorlar: tavuklar, küçük kuşlar, tavşanlar, bıldırcınlar, ördekler, keçiler ve tabii kedi ve köpekler. Hayvanların çoğu tapınak mensupları ya da civardaki çiftçiler tarafından getiriliyordu. Artık onları istemediklerini söylüyorlardı ya da rahipten bir süre onlara bakmalarını rica ediyorlardı.

Rahip onlara asla sanki insanmışlar gibi davranarak, ev hayvanı sevenlerin yaptığı gibi bu hayvanları pohpohlayıp şımartmıyordu. Hayvanlar sadece hayvandı onun için. Gitmekte ya da kalmakta özgürdüler. Tüm yaptığı onlarla konuşmaktı.

Ve onların da rahibi anlamakta hiç sorunları yok gibiydi. Yıllar önce bir kanarya ortaya çıktı ve bir fırtınadan konuşur oldular. Bir kedi yaklaştığı zaman kanarya bu davetsiz misafiri ihbar etmek ya da onu uzaklaştırmaya çalışmak için muhabbetini hızlandırırdı. Sonunda kanarya kayboldu ve rahip kanaryadan öcünü aldığını düşündüğü kediyi iyice haşladı. Sanki kedi iyice mahsunlaştı ve çok geçmeden o da ortadan kayboldu. Rahip bize kedinin muhtemelen tapınak arazisinde dolanırken serseri bir köpek tarafından öldürüldüğünü söyledi.

Sonra bir gün rahip tapınağın dışındaki yolda yürürken bir kedi miyavlaması duydu. Etrafına baktı, fakat hiçbir şey görmedi. Tekrar yürümeye başlayınca kedi yeniden miyavlamaya başladı. Sonra bunun ortadan kaybolan kedinin miyavlaması olduğunu anladı. Etraftaki çalıların arasını arayınca çürümüş bir kedi leşi buldu. Yeri kazdı, ceseti gömdü ve Yürek Sutra'sını okudu.

Böyle bir yanı vardı. Oğlumun tapınakta oynarken hiç sıkılmadığını ve orada yaşamayı istemesinin bu rahibin kişiliğiyle bir ilgisi olduğunu hissediyordum.

En büyük endişem oğlumun keşiş olmaya uygun olup olmadığıydı. Ben bir keşişi başkalarına karşı büyük bir şefkat duyan, fiziksel konfor ya da mal mülkle ilgilenmeyen, dizlerinin üstüne çöküp yeri fırçalamaya hazır olan biri olarak düşünüyordum. Sonra, eğer zamanı kalırsa, tüm Budist sutralarını okumaya çalışacaktı. Oğlumun şefkatine gelince, eh, belki büyüdükçe ortaya çıkardı. Maddi mal mülkle ilgili olmadığını da söyleyemem; arkadaşlarının sahip olduğu herşeyi istiyor; bisiklet, paten, walkman, v.s. Son zamanlarda şu havalı motorları inceliyordu. Ben araba kullanırken yan koltukta oturuyor ve beni taklit ediyor. “Araba kullanma dersleri alabilseydim keşke." diyor.

Bir Zen keşişin yapması gereken tüm o temizlik ve silip süpürme işlerinden pek endişelenmiyorum, çünkü oğlum çok hareketlidir. Ona birşeyi temizlemesini söylediğim zaman. bir kitabın kapağını açmasını söylediğim zamankinden daha kolay harekete geçer. Korkarım o geniş Budist sutralar öylece kalakalacaklar. Kadim kutsal yazıları incelemek ya da Zen klasikleri üstüne ders vermek için Hindistan'a giden bir tür alim-keşiş olmayı da unutabilir.

Onu arabada yanımda oturmuş walkman'ini dinleyip benim araba kullanışımı taklit edişini seyrederken, ne diye bir keşiş olmayı istediğini merak ettim. Gözlerimi ona diktim. Bir keşiş olunca walkman’ini dinleyip arabayla etrafta dolaşabileceğini mi düşünüyordu? Bu rahip onun asla böyle birşey yapmasına izin vermezdi, oğlum için üzüldüm .

“Bir çocuğun birşeyler istemesi çok doğaldır." dedi rahip."Fakat onu bu hale getiren ilk etapta ebeveynleridir. Büyüyen bir çocuk herşeyi içine almaya çalışır. Ve ebeveynlerin görevi ona hangisinin gerekli olup hangisinin gereksiz olduğunu ayırdetmeyi öğretmektir.”

Bir arkadaşım şöyle dedi: “Rahipler de her zaman hırslı değiller mi? Büyük kişisel fedakarlık riskine karşı kutsal yazılar uğruna Hindistan'a yolculuk etmek -onbin rahipten biri ve bir asırda bir rahip yapıyor bunu belki. Sen çok idealistsin. Üstelik isteklerin olması iyidir. Çünkü kişi isterse aydınlanmaya ulaşabilir. Eğer başlangıçta hiç isteği yoksa, rahibe pek anlam yüklemez."

“Ryota senin istediğin herşeyi istiyor,” dedi karım.

Ben de şöyle dedim. “Ryota’nın büyüyünce ne olması gerektiğini çok düşündüm. İlk önce bir aktör ya da davulcu olmasını düşündüm. Kendisini bedeniyle ifade etmeyi, ritmle devinmeyi seviyor. Ders programı dışında bir

faaliyet olsa da. okul festivalinde davul çalınca gerçekten canlanıyordu. Sonra onun bir bankada ya da ticaret şirketinde çalışmasını, bir dükkan sahibi ya da kamu hizmetlisi olmasını düşündüm, fakat bütün bunlar ona pek uymuyordu sanki. Tokyo’da ve New York’da çok güzel dükkanları ve Miss Japon güzellik yarışmasında ikinci gelen bir karısı olan gerçekten başarılı bir arkadaşım vardı. Bütün bu jet sosyete yaşantısı içinde bir gün kendini öldürüverdi.”

“Her zaman çok olumsuzsun. Bir ticaret şirketinde ya da bankada çalışmak o kadar önemsiz birşey değil. Sitemizdeki bütün eşler kocalarıyla gurur duyuyor. Herşeyi o çarpık mantığında bir istatistik haline dönüştürmen doğru değil."

“Bunu tarihsel açıdan da düşündüm. Bu gezegene kaç milyon ve milyar insan gelip gitti. Ve bunların hepsi de, ebeveynleri de aynı konuda endişelenirken ne olmaları gerektiği hakkında endişelenen bir çocuktular bir zamanlar. Büyük çoğunluğun hiç seçeneği yokken içlerinden çok azı istedikleri hayatı yaşayabiliyor. Ve bu kadar az sayıda insanın içinden çıkanlar tarihte bir iz bıraktı. Eğer Ryota seçiminde biraz hata yaparsa bu sadece onun için ve biz ebeveynleri için bir sorundur.”

Karımın yüzünde beliren kızgın ifadeyi görsem de konuşmayı sürdürdüm: “Her neyse, gerçekte hangi yolu tutmanın doğru olduğuna kim karar verebilir? Üstünde yürüyene kadar bu yol oluşmamıştır ki. Ve o bu yolda yürüyebilecek tek kişi.

Tarihsel bilgim açısından baktığımda Japonya’nın şimdiki refahının çıkmaz bir sokağa girmek üzere olduğundan neredeyse eminim. Amerika'ya baksana; Japonya da sonunda onun gibi olacak. Uyuşturucu ve seks suçları artarken Kaliforniya dağlarında kurulan Zen merkezleri var ve pek çok genç oraya gidiyorlar. Sadece gençler de değil. Bundan önceki Kaliforniya valisinin valilikten istifa edip zazen yapmak için Kyoto’daki bir tapınağa gittiğini biliyor muydun?”

“Yani sırf Amerikalılar zazen yapıyor diye, oğlumuzun da bir Zen keşişi olması gerek, öyle mi?" diye lafımı kesti karım.

“Hayır, benim söylediğim dinsel bir çağa girdiğimiz. Bilim. ekonomi, politika dini görmezden gelerek ilerleyemiyor artık. Amerika'daki şu fizikçi Fritzof Capra fizikçilerin şimdi Doğu dinleriyle aynı düşündüğünü söylüyor. Bunu rahibe söylediğim zaman bana bunu zaten bildiğini söyledi.

Karım şöyle yanıt verdi, “Zen’i. fiziği ve tüm bu karmaşık konuları bilmiyorum. Benim için şöyle ya da böyle olması önemli değil. Bir iş adamı ya da keşiş olması umurumda değil. Oğlum istediği gibi yaşadığı ve başkalarına sorun olmadığı sürece mutlu olurum ben. Bir oğul eninde sonunda evinden ayrılıp kendi ayakları üstünde durmalıdır. Eğer haftada bir kez bizi görmeye gelirse, ne ala. Tapınakta yaşarken bunu yapabilir, değil mi? Belki yılbaşı için dönebilir eve. Yaz tatilinde de. Odasını, masasını ve sandalyesini olduğu gibi bırakacağım, böylelikle döndüğü zaman eşyalarını kullanabilir. Eşyaları kaybolur ya da kendine ait bir yeri olmazsa yazık olur.”

Onun kısa bir yaz tatilinde ya da yeni yılda eve gelişini ve keşiş cübbesi içinde traşlanmış başıyla salonda yürüdüğünü hayal ettim. Bu bana gençliğimde sık sık duyduğum yabu-iri sözcüğünü hatırlattı. Bu sözcük “atelye çıraklarına eve dönmeleri için için verilen kısa tatil" anlamına geliyor. Bu sözcüğün keşiş çırakları için de kullanılıp kullanılmadığını bilmiyorum. Apartmandaki ev kadınlarından biri onunla karşılaşırsa hayretler içinde bakakalacağı kesin. Sonra dedikodu başlayacak: Babası tapınak rahibi değilken oğlu neden gidip bir keşiş olmuş ki? Hatta ana babası onu şu eski moda, siyah iş pantolonuyla şehirde dolaştırıyorlar. Daha dün parlak spor bir gömlek, beyaz pantolon ve mavi tenis ayakkabılarıyla pek hoş görünüyordu. Belki kötü bir karmaları vardı ve ana babası onu bir keşiş yaptı.

"Evimizin kapısında duracak ve bir misafir gibi eğilerek. tıpkı rahibin ona öğrettiği gibi yüksek sesle şöyle diyecekti. “Anne. baba, geçici olarak verdiğim bu rahatsızlıktan ötürü bağışlayın.”

Ve eğer ona sağlığı ya da tapınak hakkında soru soracak olursak karşılığında ‘evet' veya ‘doğru’ gibi ders kitaplarındaki yanıtları alacağımızı biliyorum.

Sutralar okuyarak başımızda oğlum olduğu halde dört kişilik ailemizin - anne. baba, oğul ve küçük kız Rie'nin evimizdeki Budist sunağın önünde oturuşumuzu bile canlandırdım. (Esasında “Budist sunağımız” bir rafın üstündeki -rahibin hediyesi olan- küçük bir jizo heykelinden, tütsü tutacağı görevi gören eski bir çay kasesinden ve içinde çiçekler olan alelade bir vazodan ibaretti. Atalarımıza ölümlerinden sonra verilen Budist isimler duvara yapıştırdığımız kağıt şeritlere yazılıydı.) Hepimizin bu şekilde toplandığı hayali nedense iç karartıcıydı, fakat yine de çekici bir yanı vardı.

Ya sıkı disiplin ve yaşam tarzı? Bir keresinde Eiheiji Tapınağındaki hayat hakkında bir televizyon programı izlemiştim: şafak sökmeden genç bir keşiş herkesi uyandırmak için elinde bir çanla uzun, karanlık koridorlarda koşar. Kel kafalardan buharlar yükselirken buz gibi şafakta zazen yapılır. Çıplak ayakla ıslak bir bezle yerler silinir. Bütün bunlar inanılmaz derecede katı, bu dünyadan tümüyle izole olmuş bir dünya gibi görünüyordu. Fakat rahip bir Kez içine girince bunun böyle olmadığını söyledi. Yapılması zor olan işler büyük bir grup içinde kolaylıkla yapılabilir. O da hemen arkadaşlık kurup kolayca onlardan etkilendiğine göre benim oğlumun yaşayacağı türde bir dünya değil mi bu?

İnsan bu dünyaya bir kez girdi mi, onu bu dünyanın kıstaslarıyla ölçmeye çalışmanın hiç faydası olmazdı. Belki de stereo veya motosiklet gibi şeylere sahip olmayı bile istemeyecekti artık.

Televizyon programında Eiheiji'deki keşişlerden birine şöyle soruldu: “Burada hoşunuza giden nedir?” Röportaj yapan kişinin ses tonunda bunu neden bir insanın böyle bir dünyaya çekilip mücadele etmek için onca zevkle dolu bir dünyayı terkettiğine dair bir şüphe vardı. O sırada kendisine sabahtan akşama kadar mutfakta çalışma ve diğer keşişlere yemek hazırlama görevi verilmiş olan keşişin yanıtını hala hatırlıyorum. Sıfıra vurulmuş başını biraz yana eğerek şöyle dedi: "Belki de dün güzel bir şekilde hazırlayamadığım birşeyi bugün güzel bir şekilde hazırlama zevkidir.”

Sonra sanki bu yanıt kaale alınmamış gibi programda başka bir sahne gösterildi.

Fakat bu yanıt beni derinden etkiledi. İnsan her koşul altında zevk bulabilir. Ve bizim devam etmemizi sağlayan bu küçük zevklerdir. Belki de bunlara ‘zevk' demek yerine “takdir” -şükran- demeliyiz. Bunlarla karşılaştırıldığında cinsel aşkın ya da bir piyango kazanmanın verdiği zevk ne kadar gelip geçici ve fanidir. Zevk ne kadar büyük olursa ömrü o kadar kısadır. Gerçi bütün zevkler geçicidir, bu nedenle onlara fazla sıkı tutunmamalıyız. Oğlum bunu bir gün anlayacak.

Dün güzel bir şekilde hazırlayamadığım birşeyi bugün güzel bir şekilde hazırlamanın zevki.

Oğlum bunu anladığı zaman, belki de gerçek bir keşiş olacak. Böyle şeyler düşünürken, oğlumun gerçekten bir keşiş olma fikri yavaş yavaş kök salmaya başladı.

Ne var ki oğlum ortaokula başladığında tuhaf davranır oldu. Kalem kutusundan sigara izmaritleri çıkıyor ve okul çantasında erkeklere özel dergiler bulunuyordu. Okula gömleğinin üst düğmesini açıp kemerinin ucunu halkaların içine geçireceğine yandan sarkıtarak gitmeye başladı. Sandalet yerine tenis ayakkabıları -arkalarına basarak- giyiyor ve okul çantası yerine parlak renkli bir alışveriş çantası taşıyordu.

Bunun sadece yeni okuluna geçici bir uyum sorunu olduğunu düşündüm, fakat sonra öğretmeni bizi ziyaret etti ve dikkatli olmamızı, çünkü oğlumuzun okulda tanınan kabadayılarla takıldığını söyledi. Daha ben bunun ağırlığını kaldırmaya çalışırken başka bir okulun öğrencileriyle bir kavga çıktı. Karım çağrıldı ve ona bu çetenin liderinin kim olduğu bildirildi: oğlumuz.

Bütün bunlar olurken büyük yemek kutusunu bir çantada taşıyıp, sanki hiçbir şey değişmemiş gibi o bildik kayıtsız bakışlarıyla beni izleyerek her Pazar benimle birlikte zazen yapmak için tapınağa gitmeyi sürdürüyordu. Tapınak bahçesini temizlerken, zazen yaparken, geç bir öğle yemeği yerken ya da eve dönerken benimle pek az konuşuyordu. Fakat bunlar yapılırken ebeveynle çocuk arasında bile gereksiz konuşmaların olmaması gerektiği Zen çalışmasındaki bir kuraldır, bu yüzden çok kaygılanmadım.

Tek değişiklik daha erken geri dönmeyi, arkadaşlarıyla birlikte olmayı istemesiydi. Bir keresinde yemeğini çabucak bitirip kendi başına trene bindi. İlkokuldan beri hiç Pazar günleri top oynamaya ya da balığa veya arkadaşları çağırsa bile onlarla gezilere gitmemişti. Ortaokula başlayınca artık gitmesi gerektiğini düşündüm ve onu tapınaktan gülümseyerek ve "iyi eğlenceler" diyerek uğurladım. Fakat sonra kavgalara karıştı.

“Zazen yaptıktan sonra nasıl kavgaya karışabildin?” diye azarladım onu. Çok dokunaklıydı. Sanırım zazen’den sonra sigara içmek ya da arkadaşlarıyla birlikte çıplak kadın fotoğraflarına bakmak gibi işler yapıyordu.

Notları dalgalanıyordu ve işte sınıfta sondan ikinci ya da üçüncü olmuştu. Öğretmeni sınıfta diğer çocukları güldürmek için hazırcevap yanıtlar verdiğini söyledi. “Neden sınıfta sessiz durmuyorsun? Eğer gülüyorlarsa, sadece senin aptal olduğunu düşündükleri için gülüyorlardır!" diye azarladım.

Pazarları zazen yaparken tek söz etmeden iki saat oturabiliyordu da neden okulda oturamıyordu? "Oturamıyorum işte," diyordu.

Bir gün onu çalışmadığı için uyardım. “Keşiş olmak sadece temizleyip süpürmek değildir, biliyorsun. Biraz inceleyebilmen de gerekir.”

O zaman nihayet ağzındaki baklayı çıkartmaya başladı:

"Ben keşiş olmayacağım.”

“O zaman ne olacaksın?" diye sordum.

Sözcük bulamıyor gibiydi. “Bana uygun birşey bulurum."

"Aptal!" diye bağırdım. "Ders bile çalışmazken sana ‘uygun birşey’ bulacağını söylemek ne cesaret."

Şimdi artık keşiş bile olmayacağını düşünüp kaygılanarak o gece yatakta dönüp durdum. Ona ne kadar umut bağladığımı, neler beklediğimi hiç kavramamıştım. Oğlumun keşiş olmayacağını anlayınca keşiş olmanın ne harika birşey olduğunu düşündüm. O kadar az kişinin talip olabileceği, o kadar az insanın yapabileceği birşeydi ki bu. Benim oğlum gibi sıradan bir çocuk daha yüksek birşey hedefleyemezdi. Sanki birşey elinden tutmuştu da onu bu yöne itmişti. Belki doğuştan kaderi çizilmişti, belki şimdi aile sunağımızdaki Jizo onu yönlendiriyordu. Bu Jizo etkisini mi kaybediyordu, yoksa oğlumu çevreleyen kötü etkiler çok mu güçlüydü? Bir şekilde onu bu kötü etkilerin kıskacından kurtarmalıyım diye düşündüm. Keşiş olsun olmasın. ilk yapılacak iş bu. Eğer keşiş olma düşüncesinden nefret etmeye başlar da herkesin yolundan giderse, o zaman demek ki olması gereken budur. Fakat sadece şimdiki haliyle devam ederse o kötü etkiler tarafından bozguna uğrayacaktı.

Karımla onu başka bir okula aktarmayı konuştum. Onu gitmekte olduğu devlet okulundan çok daha sıkı kuralları olan özel bir okula göndermeyi düşündük. Geçiş yapan öğrenciler için düzenlenen özel bir imtihana girmesi gerekecekti. fakat asıl sorun notlarıydı. Sınıfın sondan İkincisi ya da üçüncüsüyken hangi özel okul onu kabul ederdi ki? Bir yer bulsa bile, burası muhtemelen yeterince başvuru yapılmamış olan üçüncü ya da dördüncü sınıf bir okul olurdu. O zaman oğlum daha da kötüye gidebilirdi. Gerçi umut vardı: dini bir okul. Dini bir mezheple ilişkisi olan bir okulda oğlumun bir şansı olabilirdi.

Karımla birlikte rahibi görmeye gittik. Biz onun önünde eğilirken 0. “Ah. aman allahım. İkiniz birden! Önemli birşey olmuş olmalı." dedi alaylı bir sesle.

Ona neler olduğunu ve oğlumuzun şimdi keşiş olmak istemediğini söylediğini anlattım.

“Şimdiye dek öyle saf bir dünyada yaşıyordu ki. Şimdi ona her tür mikrop yapışmaya başladı, fakat ben bundan pek endişe etmezdim. Yakında yine değişir," dedi rahip üstünde durmadan, oğlan çocuğuna benzeyen yüzünden bir gülümseme geçti.

Ona oğlumuzu başka bir okula geçirme planımızdan bahsettim. Rahip şöyle yanıt verdi, “Fena bir fikir gibi değil. Onu mümkün olduğunca kötü etkilerden uzak tutmaya çalışmalısınız.”

O zaman Sendan Okulu'ndan bahsettim, rahibin yanıtı şuydu. “Budist bir okuldur o, ama rahip sınıfından olmayan pek çok ailenin çocukları da gider oraya. Tapınak mensuplarının çocukları imtihansız alınıyorlardı, fakat bunun şimdi değiştiğini duydum.”

Ona oğlumun keşiş olmasının iyi olacağını düşündüğümü söyledim. Ortaokula başladıktan sonra yapmak istediği buydu oysa. Fakat ana babası tereddüt ederken o bundan vazgeçmişti. Eğer bu okula nakledilir ve keşiş olmaya karşı duyduğu ilgiyi yeniden kazanırsa bunun çok iyi olacağını ekledim.

Işıl ışıl gözleriyle bana bakarak. “Anlıyorum." dedi. Karıma döndü. “Sen de hemfikir misin?"

“Evet.” dedi karım başını eğerek.

“O zaman karar verildi!” diye bağırdı rahip ondan duyduğum en yüksek sesle. “Şimdi herşeyi bana bırakın.”

Çok hızlı oldu, diye düşündüm. Onun konuyu ele alışı pek olağandışıydı. Onun sanki tatami minderine kök salmış gibi saatlerce oturup ziyaretçilerle sohbet etmesine alışmıştım.

Ertesi Pazar oğlum özel görüşmesini yapmak için dokusan odasına girince rahibin şöyle sorduğunu duydum. “Hala keşiş olmakla ilgileniyor musun?”

“Evet, ilgileniyorum...ama..." diye durakladı oğlum.

"Sorun nedir?” diye sordu rahip.

“Güvenim yok.”

“Neden?”

“Çünkü babam benim gibi birinin asla bir keşiş olamayacağını söylüyor." "Bunu duyunca gerçekten yüreğim acıdı, çünkü oğlumun içinde bulunduğu karmaşayı çok iyi anlamıştım.

0 zaman rahip ona şöyle dedi, "Pekala, ben seni iyi bir keşiş yapacağım.”

Sonra yemek zamanı, “Önemli bir duyurum var," dedi ve zazen topluluğuna Ryota’nın keşiş olacağını anlatmaya koyuldu. Rahip üstüne basarak vurguladı, "Bu onun kendi seçimiydi."

“Oh!" diye bağırdı herkes hayranlıkla.

“Ve bunun sorumluluğunu almalı." dedi rahip son sözlerini sandalyenin ucunda kıpırdanıp, sonra uysalca başını sallayan oğluma yönelterek.

Rahip Sendan Okuluna telefon etti, müdürden bir randevu aldı ve benimle birlikte okula gitti. Üniformalı öğrenciler ön kapıdan çıkıyor ve her iki yanında gingko ağaçlarının sıralandığı yoldan aşağı iniyorlardı.Rahibi Budist cübbesi içinde görünce şapkalarını çıkartıp önünde eğiliyorlardı. Oğlumun okulu hiç de böyle değildi ve aradaki farkı görmekten memnun olmuştum.

Müdür üstünde beyaz bir cübbe olan bir giysiyle kabul odasına girdi. Ellerini birbirine kavuşturdu ve traşlı başını rahibe doğru eğdi. O zaman rahip beni tanıştırdı. Bu nakil öğrencileri için yapılan imtihana girmek isteyen Kimura Ryota’nın babası." Sonra şöyle ekledi, “Onun keşiş olmasına ve sonunda benim ardımdan Zenkaiji Tapınağı'nın yerleşik rahibi olmasına karar verildi. Bugün buraya bunun için geldik.”

Öyle görünüyordu ki rahip sınıfının dışında olan bir aileden gelen bir oğlan çocuğunun keşiş olmak istemesi müdürü ilgilendirmişti. Rahibe,”Akrabanız mı?” diye sordu.

“Hayır. Bunu tapınağı ailede tutmak için yapmıyoruz. Oğlanın kendi kararı bu. Birinci sınıftan beri tapınağıma geliyor ve ilk olarak üçüncü sınıfta keşiş olmak istediğini söyledi. Ona çok genç olduğunu, ortaokula kadar beklemeşini söyledik.Bu arada fikrini değiştirip değiştirmeyeceğini görmek için bekledik, ama hiç değiştirmedi. Sonunda razı olduk," dedi yüzü şu rahat Zen gülümsemesiyle aydınlanarak.

“Güzel, güzel." dedi pek etkilenmiş görünen müdür. "Zazen de yapıyor mu?”

"Yetişkinler gibi. Ve duaları son derece içten. Yetişkinlerinki gibi değil. O kadar saf ki tüm kalbiyle dua ediyor. Bu oldukça olağan dışı."

"Gerçekten mi? Son zamanlarda böyle dua eden birini bulmak çok zor. hatta keşişler arasında bile.” diye içini çekti müdür. Sonra konuyu değiştirdi. “Bu arada, rahipliğe kabul töreni yapıldı mı? Eğer okulumuza girerse bizim dini birliğimize de girmiş olacak ve bunu yapmak için rahipliğe kabul edilmesi gerek.” dedi önce rahibe, sonra bana bakarak. “Gülebilirsiniz, fakat son zamanlarda gittikçe daha fazla din mensubu tapınakları aracılığıyla tavsiye edilmeye, çocuklarını devlet ortaokullarındaki suç sorunundan uzaklaştırmaya çalışıyorlar. Gerçi bunu size büyük bir gizlilik içinde söylüyorum...”

"Yakında rahipliğe kabul edilecek.” dedi rahip soğukkanlı bir şekilde.

“Hırım.” Rahip bana dönerek gülümsedi, “Bunu biraz daha sonra yapmayı düşünmüştüm, ama belki de yakında yapmak daha iyi." Bana bundan hiç bahsetmemişti, bu yüzden tüm yapabildiğim başımı sallayıp belli belirsiz “hı-hı” diye mırıldanmak oldu.

“O zaman tapınak töreninin ilkbahar dönümünde olmasına ne dersiniz?"

“Gerçekten aceleye hiç gerek yok," diye önerdi müdür. Sonra da şöyle ekledi, “Rahipliğe kabul edileceğine karar verildiğine göre yaz tatilinden önce herhangi bir zaman uygun olur. Yaz tatilinde öğrenciler birlikte eğitim görecekler, bu nedenle o zamana dek başının tepesini traş ederse...”

"Bunun zaten yapılması gerek, öyleyse çok geçmeden yapalım. Ne dersiniz Bay Kimura?”

Bu tür keşiş adetleri hakkında hiçbir şey bilmediğim için sadece, “Evet, iyi olur," diyebildim.

Sonra müdür bizi koridordan geçirerek girişe götürdü. Devlet okullarının tersine burada tahta zemin o kadar parlatılmıştı ki kayıp düşeceğimden korktum. Müdür Ryota gibi rahip sınıfı dışından bir aileden gelen, fakat bu okula başvurup keşiş olan bir oğlanın erdemlerini övdü.

Kaygılanmaya başladım ve oğlumun tapınağa mensup ailelerin çocuklarıyla uyum sağlayıp sağlayamayacağı hakkındaki kaygımı dile getirdim, fakat müdür kendisinin bunun tam tersinden endişelendiğini söyledi. Ona ne demek istediğini sordum ve gerçekten kaygılı bir ifadeyle tapınağa mensup ailelerin çocuklarının bazılarının kötü olduğunu ve

oğlumun bu asil niyetlerine engel olabileceklerini hissettiğini söyledi. Ona endişelenmesine gerek olmadığını söylemek istedim, fakat kendimi tuttum.

Arabayla geri dönerken rahip, “Eh, sanırım her şey yolunda," dedi.

“Hala giriş imtihanı var," dedim, sonuçların müdürün oğlum hakkındaki imajını bozabileceğinden korkarak.

Rahip bundan hiç Kaygılanmamış görünüyordu. Zihni tümüyle bu ani halef ihtimaliyle meşgul görünüyordu. Sandaletlerini çıkartarak ayaklarını koltuğuna çekti ve zincirleme sigaralar içip küllerini kucağında tuttuğu tablaya silkerek hiç durmadan konuştu. Tapınağa kadar, doksan dakikalık yolu böyle gittik. Kesinlikle gevezeydi. Dumanın çıkması için pencereyi açıp kaparken arada söze giriyordum.

"Emekli olmayı düşünmüştüm, fakat şimdi öyle görünüyor ki bu iş tam bana göre, ha. Bay Kimura? Sanırım bu Buda’nın büyük planının bir parçası. Emeklilik için biraz para ayırmıştım, fakat bu para onun ihtisas okuluna gitmesini sağlayabilir. Bu da Buda’nın planının bir parçası olabilir. Bundan sonrasını sonra düşünürüz."

Ona en azından oğlumun okul masraflarını ödeme niyetinde olduğumu söyledim.

"Hayır, hayır, bunu yapmamalısın. Bir keşişin görevi kendi kendisine bakmaktır. Bir keşişin rahiplerin dışındaki insanlardan maddi destek alması iffetsizlik olur. Sadaka ve zekat almak başka birşey; bunlar cenaze işlerini falan yapmak içindir. Bir keşişin yolunun bedelini ödemeyi düşünmek kendini beğenmişliktir. Bunu hemen aklından çıkart."

“Peki, eğer öyle diyorsan,” dedim.

"Kimura, ben bu oğlanın Zen Budizmin Soto kolunun kurucu lideri olan Dogen Zenji gibi bir keşiş olmasını istiyorum. Gülebilirsin, ama onun Dogen’in büyüklüğüne elinden geldiğince yaklaşmasını istiyorum. Bu her Soto Zen keşişinin adağıdır. Bence iki tür keşiş vardır: rahiplik mesleğinde yüksek mevki peşinde olanlar ve değerli bir rahip olanlar. Yüksek mevki keşişleri mezheplerin yönetici basamaklarını tırmanırlar; değerli keşişler ise dini çalışmalara konsantre olurlar ve derin bir Aydınlanma yaşarlar. Hangisini tercih edersin?”

“Değerli keşişi elbette.”

“Tabii. Fakat bu değerli keşişler fakirdir!” Gülmeye başladı. “Onu gerçekten eğitmeye niyetliyim. Hiçbir şey yarım yamalak olmamalı. Günümüz dünyasında tüm gördüğünüz yarım yamalak insanlar. Son zamanlarda pek çok keşiş de öyle. Keşişlere kolayca aydınlanma sertifikası veriliyor. Böyle şeylere güvenemezsin. Bugünlerde tüm yapman gereken bir süre oturmak ve aydınlanma sertifikanı almak. Bu ustanın da kabahati. Gerçi ben katı olacağım. Dinle, Kimura. ne kadar sert görünürse görünsün sessiz olup müdahele etmemelisin. Bunu yapabilir misin?”

“Evet, yapabilirim.”

“Benim en büyük endişem gücümün yetip yetmeyeceği. O daha genç. Fakat ona sadece ne yapacağını söylemek yeterli değil: eğer sabahın erken saatinden başlayarak onunla birlikte olmazsam onu gerçekten eğitemem. Yaşlıyım ve hastalıktan zayıf düştüm. Vademin ne zaman dolacağını bilmiyorum. Bunun önemi yok. Bunu son işim olarak düşünüyorum.”

Sonra sigarasını üfledi. “Hayatımın geri kalanı onu eğitmeye adanacak. Onun bana bir iyiliği olmayacak, fakat tapınağın hizmetinde olacak. Önceki gün falcı da bana bunları söyledi. Bence bütün bunlar iyi.

Onun için iyi bir Budist ismi düşündüm, hatta insanlara uygun ilahi isimler yaratmakta uzman olan bir falcıya bile gittim. Ryokai ismine ne dersin? Çince kai hecesi benim ismim Gukai’den. ryo hecesi ise onun ismi olan Ryota'dan geliyor."

“Kulağa iyi geliyor.”

“Ryokai güzel ve hoş bir isim. Onun kişiliğine de uyuyor. Bu arada Kimura Ryokai ismi o kadar iyi değil gibi sanki. Oğlanın vahşileşmeye bir eğilimi var ve onu böyle adlandırmak ateşe benzin eklemek gibi. Keyifli bir çocuk, fakat fazla gevşek. Falcı onun muhtemelen büyüyünce bir zampara olacağını bile söyledi."

Gülmeden edemedim. "Bunda haklı olabilir!”

“Evet. Bu falcı iyi; bana uzun bir süre için öğüt verdi. Ona soyadım olan Gyokusen'i oğluna vereyim mi diye sordum, bana bunun mükemmel olduğunu söyledi -bu onun kötü eğilimlerini dizginlemeye yardım edecek. O bir oğlan ve pek çok arkadaşı olmalı, yine de çok fazla boşboğaz olmamalı. Ne dersin: Gyokusen Ryokai?”

“Bence iyi."

“Eğer onaylamıyorsan, hemen söyle, soyadını olduğu gibi bırakırız. Gerçi yeni verilen adıyla pek iyi gitmediğini de söylemeliyim.”

Onun zaten bir tapınak çocuğu olacağını düşündüm. Her gün eviyle tapınak arasında mekik dokuyan bir genç keşiş tanımamıştım hiç. Ve eğer hayatının geri kalanını bir tapınakta geçirecekse, bir Budist isminin olması en iyisiydi. Yeni hayatına geçişini kolaylaştıracaktı bu. İsminin değişmesi başka biri olması anlamına gelmez ki. Oğlum için ne iyiyse o olsun.

Ellerim direksiyonda başımı eğdim. ‘‘Lütfen ona iyi bak."

“İsim değişse bile ana baba hala ana babadır. Senin baba olduğun gerçeği asla değişmeyecek. Bir isim olsa olsa bir etikettir. Şimdi kullandığım bu Gyokusen soyadının gerçekte bana verildiğini biliyor musun? Ben Hokurikudo’daki bir konaklama noktasındaki bir han sahibinin tek kızı olarak lehinoseki soyadıyla doğmuşum.”

Bu rahibin hayatı oldukça fırtınalı geçmiş gibi görünüyordu. Bana zaman zaman hayatından bölümler anlatıyordu, fakat o kadar iniş çıkış vardı ki hepsini bir araya getiremiyordum. Görünüşe göre, bu Gyokusen soyadı ona Chugoku bölgesindeki eski bir ailenin reisinin kim olacağı hakkında münakaşa eden insanlar tarafından verilmişti. Orada hac gezisi yaparken, ayrıntıları bilmesem de. bu ailedeki anlaşmazlığı yatıştırmıştı. Onlar da rahibe eğer bu ismi alırsa kendilerine büyük bir iyilik yapacağını söylemişler. o da almış. Oğlum bu ismi miras alsa da bu aileye alındığı anlamına gelmez. Ne de olsa sadece bir etiket bu.

Sendan Ortaokulu’nda nakil öğrencileri için yapılan özel imtihana sekiz öğrenci katıldı ve sadece ikisi geçti. Oğlum da bunlardan biriydi. Bizler okuldaki bir odada beklerken başvuranlar birer birer içeri çağrılıyordu. Endişeyle sıra bizde mi diye merak ediyordum. Sonunda sadece iki öğrenci kaldı, hiç umut kalmadığını düşündüm. Fakat son kalan iki öğrencinin başarılı olanlar olduğu ortaya çıktı. Oğluma kabul edildiğine dair sertifikayı gösterince ona tuhaf bir bakış attı.

"Geçtin." dedim.

"Başardım!” diye bağırdı.

Oğlumun yüzüne bakınca, önceki okulunda bir patlama yaşamış olsa da yeni bir okula gitmekten keyif duyduğunu anladım. Ve onun bu başarısından, üniversiteye ilk kez kabul edildiğimi öğrendiğimde olduğumdan daha çok memnun olmuştum.

Başarılı olan öteki öğrenci kalın gözlükler takıyor ve çalışkan bir tipe benziyordu; başarısını doğal karşıladı. Fakat bir postane müdürü olan tıknaz babası çok sevindi ve kartvizitini elime tutuşturdu. Belki de oğlu için biraz kartvizit hazırlatmalıydı. böylece etrafa dağıtabilirdi. Bugün kabul edilen iki öğrenciden birinin testte en yüksek, diğerinin ise en düşük notu aldığına dair bir his vardı içimde.

Sonra rahipliğe kabul edilme törenine sıra geldi.

Rahip en iyinin altını kabul etmiyordu, bu nedenle istediği rahip cübbelerini ve eşyalarını Tokyo'da bulamayınca Kyoto'dan ısmarladı. Kendisiyle bağlantılı olan bir tapınaktaki çömez bir keşişi yardım etmesi için aradı, oradaki baş rahibi ve haftalık zazen grubunun tüm üyelerini davet etti ve töreni eski, geleneksel tarzda tutmak için elinden geleni yaptı. Oğlum bir gece öncesini tapmakta geçirdi. Çömez keşiş şimdiye kadar birikmiş olan tüm dünyevi pisliği ve sorunları yıkayıp kurtulması için ona bir tören banyosu hazırladı. O gün en azından biz ana babası için son derece ciddi bir olay olan birşey oldu. Törene büyükannesiyle büyükbabası ve bizler katılacaktık, fakat karım küçükken oğluma bakmış olan teyzesini de çağırmak istedi. Karım telefon etti ve teyzesi kesinlikle geleceğini söyledi. Bunu duyunca tapınağı arayıp bunun için izin istememizin daha iyi olacağını düşündüm.

“Her tür insanı davet etmeyin!" dedi sertçe rahip. “Benim de davet etmek istediğim pek çok insan var. Bu bir gösteri değil, biliyorsunuz. Çocuğun ebeveynleriyle bağlarını kestiği bir tören bu. Doğruyu söylemek gerekirse, sizin büyükannesiyle babasını bile çağırmanızı istemedim, ama hadi buna gözyumalım. Fakat bu tüm akrabalar için değil ki.”

Karım bunu duyunca sevgili teyzeye kesinlikle bunu söyleyemeyeceğini açıkladı, böylece onu ben arayıp gelemeyeceğini, zira bunun çocuğun bağlarını keseceği bir tören olacağını anlattım.

“Benimle olan bağlarını da demek istiyorsun, öyle değil mi?” dedi kızgın bir sesle.

Sahiden de tören oğlumuzun ebeveynlerinden ayrıldığını bildirmesiyle başladı. Okul üniformasını giymiş olarak. yanında çömez keşişle birlikte ve dua eder gibi avuçlarını birleştirmiş olduğu halde ana salona girdi. Karımla ben iç mabette oturuyorduk.

Oğlum tek başına bize yaklaştı ve benim önümde oturdu. Sonra ellerini tatami'nin üstüne koyarak şöyle dedi, “Baba, uzun bir süredir bana bakıyorsun. Teşekkür ederim.”

Sonra ayağa kalkıp karımın önüne oturdu. “Anne, uzun bir süredir bana bakıyorsun. Teşekkür ederim.”

Başını eğdi.

Sonra rahibe doğru yürüdü, dizlerinin üstüne çöktü ve tekrar avuçlarını birleştirdi. Rahip teker teker kuralları söylemeye başladı ve her seferinde bunları uygulayıp uygulayamayacağını sordu. Oğlum her defasında yüksek sesle bağırdı. "Evet, uygulayacağım."

Sonra rahip sutralar okurken oğluma birbiri ardına beyaz bir giysi, cübbeler ve geleneksel iç çamaşırları verildi. Bu da sona erince odayı terketti.

Onbeş dakika kadar sonra beyaz giysi içinde ve başı traşlanmış olarak tekrar içeri girdi. Üniforma ve saçlardan sıfıra vurulmuş kafaya ve beyaz giysiye geçiş oldukça dramatikti. tıpkı kabuki(Japonya'ya özgü müzikli ve danslı bir tür sahne oyunu.)gösterisindeki “hızlı değişim” gibi.

Karımın gözleri kızarmıştı. Ona bu beyaz giysi içinde bakınca gerçekten de bizim ulaşamayacağımız bir dünyaya gittiğini hissettim. Yine de her nedense o kadar ani, o kadar gerçek dışı görünüyordu ki. Ana babayla çocuk arasındaki bağlar gerçekten kesildi mi? Bu ilişki o kadar boş bir şey mi?

“Teşekkür ederim baba, teşekkür ederim anne” -sadece bunu söylemek şimdiye kadarki herşeyi sıfırlıyor mu? Bir ana baba-çocuk ilişkisi nedir? Ana babayla çocuk arasındaki ilişkiler bir yanılsamadan başka birşey değil mi? Gelenekten doğan saf bir saplantı mı? Ana babayla çocuklar sadece oyun mu oynuyorlar?

Okunan sutraiarı dinlerken bana uğraşmam için büyük bir koan verildiğini hissettim. Vecd halindeki rahibe bakınca. sanki tıpkı küçük yaratıklar gibi bu Jizo yüzünde hareket eden tek şey dudaklarıydı.

Bu dudaklar şöyle diyordu sanki: “Mu, Muuuuuu-“

Kabul töreni bitti, fakat oğlumuz hala evde yaşıyordu. Rahiple ortaokulu bitirene dek bizimle kalması için bir anlaşma yapmıştık. Bu tapınak için de

iyiydi, çünkü bu yaştaki bir çocuğa bakmak onlar için zor olacaktı. Böylece hepimiz bu sürede onun evde kalmasına karar verdik.

Tören bitti. Şimdi oğlum daha dün ayrıldığı evine geri döndü, fakat girişte bekliyor. Ayakkabılarını çıkartmadan önce sırtını dikleştiriyor ve traşlı kafasını hafif eğerek şöyle diyor, "Bir süre sizin bakımınız altında olacağım."

Artık ona Ryota diyemiyoruz. “İsmi Ryokai olmalı.” Saygıdeğer Gukai bizi bu konuda uyardı. Eğer istemeyerek ona Ryota dersek “Lütfen bana Ryokai deyin” diye karşı çıkıyor.

Bu konuda çok ciddi. Törende de ölesiye ciddiydi. Biz ebeveynleri bunu henüz sindiremedik -bunun gerçekliğini henüz kavrayamadık. Bu nedenle hala yanılıp ona Ryota diyoruz.

Onun buna karşılık verdiği “Ryokai" yanıtı öyle ilginç ki ara sıra kendimi kasten onu önceki ismiyle çağırır buldum. Fakat onu yeni adıyla çağırmaya yavaş yavaş alıştıkça şaşılacak bir değişim gördüm. Onu Ryota yerine Ryokai diye çağırmak sanki ondan farklı bir karakter çıkmasına neden oldu: Ryokai asla "Ne istiyon?” ya da "Beni yalnız bırak, salak” gibi şeyler söylemiyor.

ı

Artık ayakkabılarını tekmelemiyor, okul çantasını fırlatmıyor ya da kirli iç çamaşırını yerde bırakmıyor. Okuldan döndükten sonra Ryokai bağırıyor. “Eve geldim.”

Yemeklerde avuçlarını birleştirip "Bu yiyecekler için teşekkür ederim" diyor.

Yatmadan önce o gün giydiği iç çamaşırını yıkıyor ve kuruması için asıyor. Sanki onu bu isimle çağırmak aramızda bir saygı atmosferi yaratıyor.

Gerçi bunların dışında tavırları hiç değişmedi. Hala çenesini avucuna alarak televizyonun önünde yere uzanıp “Doraemon” çizgi filmlerini seyrediyor ya da Off Course ve Arabesque kasetlerini dinliyor. Küçük kızkardeşi Rie’ye göre ana babası etrafta değilken disko müzikle dans ediyor. Ders çalıştığı zaman Walkman kulaklıkları her zaman traşlı başına takılı oluyor.

Onu böyle gördüğüm zaman, belki de çok erken yemin ettiğini düşünüyorum. Fakat bunu o zaman yapmasaydı şimdikinden çok daha kötü bir yerde olabilirdi.

Onun gerçekten “rahip olmak için evi terkettiğini” en güçlü hissettiğim zamanlar birlikte dışarı çıktığımız zamanlar. Şu traşlı kafa her yerde göze çarpıyor. Bizimle evde uzun süre kalmayacağını düşündüm, böylece ara sıra arabayla gezintiye çıkıyor ya da bir aile restoranına gidiyorduk -onun yapmayı sevdiği şeylerdi bunlar. Fakat başı sıfıra vurulmuş bu soluk benizli çocuk her yerde dikkat çekiyordu. Arada ilkokul öğrencilerinin fısıltıları geliyordu kulağımıza: “Bir spor karşılaşması için falan eğitiliyor olmalı.”

Pazarları zazen yapmaya gittiğimizde siyah keşiş iş kıyafeti ve beyaz cübbesini giyiyordu. Ona eşlik ederken ben her günkü giysilerimi giydiğimden daha da çok dikkat çekiyordu sanki. Oğlum ıstırap çekmek için yaratılmışken benim kolay yolu seçtiğimi hissediyordum. Bu siyah iş giysileri neden ıstırap çekmeyi sembolize ediyordu? Böyle durumlarda ona acıyordum, fakat o şaşılacak derecede kayıtsızdı. Hele hep markalı bir spor gömlekle beyaz kot giydiğini düşününce. Bu da isim değişikliğinin bir sonucu muydu?

Tapınaktaki çocuklar başlarının traş edilmesinden nefret ediyordu, bu yüzden okula uzun saçlı geliyorlardı. Bazıları Budist isimlerinden hoşlanmıyor ve yaygın Japon isimleri alıyorlardı. Oğlumuzun rahip olabilmek için evini terkettiğini duyunca içlerinden biri dudak büktü, "Ne budala! Eğer o kadar tapınak istiyorsan benimkini alabilirsin.”

Ryokai eve geldi ve neşeli bir havayla bunu bize anlattı.

Başka bir gün, bir vesileyle okula gittim. Öğrenciler uygun adım yürüyorlardı ve orada bütün kara kafaların arasında aşağı yukarı zıplayıp duran bir yumurtaya benzeyen tek bir beyaz kafa vardı. Birden içimde “Ryokai!" diye bağırmak için bir dürtü hissettim.

Gerçi kesinlikle bazı dezavantajlar da vardı. Mesela, aile meseleleri tapınak meseleleri oldu. Ryokai’nin şimdi tapınağın bir çocuğu olduğunu çoğunlukla unutuyorduk ve o da herşey hakkında konuşup duruyordu. Bu onun değişmeyen bir diğer huyuydu.

“Dün yine şu aile restoranına mı gittiniz Bay Kimura? Aileniz dışarda yemeyi gerçekten seviyor, değil mi?" diyordu rahip o gülümsemesiyle.

"Yeni bir araba aldınız, değil mi? Şu bir yığın düğmeli havalı olanlardan. Bunun için yine kredi aldınız, ha? Bankalar gittikçe daha çok para borç veriyorlar ve herkes hiç ihtiyaçları olmayan birşeyi alabilmek amacıyla kredi almak için kendilerini zora sokuyorlar. Bu işten tek karlı çıkan şu bankacılar!"

“Aylık kazancınız ne kadar? Üçyüz bin mi, belki de dörtyüz bin yen? Hesabınızda hiç para var mı? Hayır mı? Ayda dörtyüz bin yen kazanıyor ve hiç para biriktirmiyor musunuz? Ve evinizin ipoteğini ödemekte zorluk çekiyorsunuz. Sonra gidip yeni bir araba alıyorsunuz. Gerçekten para idaresi konusunda hiç iyi değilsiniz. Bir keşiş olarak asla hayatta kalamazdınız. Bunun Ryokai üstünde de kötü bir etkisi var.”

“Bizim burada tapınaktaki aylık gelirimiz ne kadar sizce? Ayda ikiyüz bin yen. İnanmayabilirsiniz, fakat doğru. Bazen biraz daha fazla oluyor; aya bağlı. Ve bununla bu tapınağı ve onbin metre karenin üstündeki arazisini idare etmemiz gerekiyor. Çok insan yok. ama bir yığın köpek, kedi ve kuş var. Bir bahçıvan geliyor, çiçek, tütsü, giysi ve eşya almam gerek. Rahiplerin de paraya ihtiyacı vardır. Fakat hiç yiyecek almam. Burada sadece bize verilenleri yeriz. Bazı aylar eğer üçyüz bin yen kazanabilseydik herşeyin çok daha kolay olacağını düşünürüm."

Böylelikle Ryota Ryokai olduğu zaman ilk öğrendiği şey sutraları nasıl okuyacağı ya da cenaze törenlerini nasıl yapacağı değil, hesabını nasıl tutacağıydı. Aldığı ve harcadığı her yen'i yazması gerekiyor, sonra rahip bunları kontrol ediyor. Bir kez tapınakta yaşamaya başlayınca bunu her gece yapması gerekecek ve hesap tutana kadar rahip yatmasına izin vermeyecek. Okulda gizlice bir gazoz bile içemeyecek.

Ne var ki tüm bu tutumluluk lafları arasında bu tapınağı donatıp iyi bir halde tutmak için gereken paranın nereden geldiğine dair şüpheler edinmeye başladım. Tapınak gibi dini bir şirketin belli vergi avantajları vardır sanırım ve rahip arazisinde oturanların bağışları ve mezarların bakımı için alınan ücret konusunda çok katı. (Tapınakta gittikçe artan refah ile rahibin bu tutumlu hayatı arasındaki bu sert çelişki kimsenin anlayamadığı bir bilmece. Rahibin arazisinde yaşayan bazı insanlar rahibin gençken ve hac gezisine çıktığında sıkıntı içindeki nüfuzlu bir arazi sahibine yardım ettiğini ve şimdi de onun tapınağa destek olduğunu söylüyorlar. Fakat bu sadece bir söylenti. Her ne ise. oraya zazen yapmaya gittiğim onbeş yıl boyunca tapınak bir değişim geçirdi. Artık bir tilkinin hemen kaçıp gideceği

o eski harap tapınak değil o. Sadece ana salonun içini dekore eden o muhteşem kubbe konmakla kalmadı, rahip bir zamanlar Jizo heykellerinin gömülü yattığı tepeye konak yerleri yaptırdı. Genç motosikletçilerin geçtikleri yer şimdi etrafı yeni heykellerle süslü, her ilkbahar çiçek açan vişnelerle yıkanan ve her yaz yeşile bürünen bir yol. Üstünde yeşil mürekkeple “Komyo Dağı: Zenkaiji Tapınağı" yazılı çerçeveli bir tahta levha olan tapınağın ana girişi şimdi insanların istedikleri gibi dolaştıkları bir patikanın üstünde duruyor. Sık yabani otlar Saygıdeğer Gukai’nin “botanik bahçesi" oldu:rahibin civardaki tepelere yaptığı gezilerde topladığı bilinmeyen pek çok bitki ve çiçek şimdi meyva veriyor ve çiçek açıyor.)

İkinci Bölüm

Ve işte Ryokai’nin evden ayrılma günü geldi çattı.

“Rahip bize. “Sadece üstündeki giysilere ihtiyacı olacak.” demişti, biz de onun her gün kullandığı bazı eşyaları paketleyip arabaya koyduk. Karım ona en azından yeni bir yatak takımı almamız gerektiğini söyledi. Fakat ben rahibin söylediklerini hatırladım, "Keşişler her yerde uyur.” böylece dişlerimi sıkıp bunu da unuttum. Rahibin bizden götürmemizi istediği tek şey oğlumuzun çalışması için bir masa lambasıydı.

Oğlumun ders çalışırken hep dinlediği walkman ile kendi kaydettiği bir tomar kasetin gerekli olduğu düşünüldü ve onları da götürmek için bir çantaya koyduk. Toplanırken onun müzik setini de almaya karar verdim. Allahtan rahip müzikten hoşlanıyordu: Eski albümlerden, kaydedilmiş vaazlardan oluşan bir koleksiyonu vardı ve bana bir gün bunları dinlemenin hoşuna gideceğini söyledi.

Ona. “Ryokai Bach’dan hoşlanıyor. Dini bir müzik bu.” demiştim.

Böylelikle oğlumun rock albümlerinin yanına kendiBach ve diğer klasik müzik albümlerimi de ekledim. Tapınakta oğlumun ne tür bir müzik çalacağını bilmiyorum, fakat belki rahip bunun Bach olduğunu düşünür. Ryokai gerçekten de tokkata ve füg parçalarını ve Bach’ın "Jesu Joy of Man's Desiring” adlı eserini sever. Belki rahip onu yakaladığında ona rock müziği kesmesini söyler, o zaman sadece Bach çalabilir. Rahip iş için bir yere gittikten sonra Bach nağmelerinin tapınağın etrafına yayıldığını hayal etmek çok keyifliydi. Bach müziği bir tapınakta dinlenmek için yaratılmıştı.

Sonra biraz olay çıktı. Küçük kızkardeş Rie müzik setinden ayrılmayı reddetti. Öyle görünüyordu ki her zaman ağabeyini taklit eden Rie de kulaklıkla müzik dinliyordu ve müzik setinin ortak bir eşya olduğunu düşünüyordu. Oğlum kardeşi kendisini taklit ettiği için kızıyor, kardeşi de

ona isyan ediyordu. Ağabeyine karşı dargınlığı bizim son zamanlarda oğlumuzun üstüne düşmemiz ve ona birşeyler vermemizle iyice kızışmıştı.

Ona, “Bir kez tapınağa girince artık böyle şeyler alamayacak." diye açıkladım.

“Ama sen hala ona birşeyler alabileceksin,” diye yanıtladı Rie.

“Hayır, alamayacağım. Ağabeyin tapınakta yaşamaya gidince rahibe yardım eden bir keşiş olacak. Keşişler de müzik seti gibi şeyler alamazlar.”

“Neden?”

Beşinci sınıftaki bir çocuğa “rahip olmak için evden ayrılmayı” açıklamak pek kolay değildi. O gözlerinde yaşlarla beni izlerken müzik setini dışarı taşıdım. Sonra kendi kasetlerinin orada olup olmadığını kontrol etmek için Ryokai’nin taşıdığı çantaya elini soktu. Şikayet etmeyi sürdürerek bir kaç kaseti alıp sakladı.

Oğlum üstünü değiştirdi, beyaz cübbesini giydi ve boynuna keşişlerin yolculuk ederken kullandığı siyah bir kese astı. Üstündeki tek modern giysi ayaklarındaki beyaz tenis ayakkabılarıydı. Sonra evimizin girişinde durdu ve karıma dönüp ona, "Anne, bütün bu süre zarfında bana baktığın için teşekkür ederim." dedi.

Karım, “Kendine iyi bak.” diyerek evin içinde kayboldu. Onu uğurlamak için geri geleceğini düşündüm, ama gelmedi. Ryokai’yi yolcu koltuğuna oturttum ve uzaklaştık. Ryokai her zaman dışarı giderken yaptığı gibi ayrıldı evden; arkasına dönüp bakmadı bile.

Arabada ona gençken güçlüklerle yüzleşmenin ne kadar değerli olduğunu söyledim. Bütün bunları bir gece önce anlatmıştım ona, fakat yine anlattım: onun yaşındayken annemi nasıl kaybettiğimi ve okula gitmek için evden nasıl ayrıldığımı. Bu Amerika’yla savaş sırasında olmuştu. Savaştan sonra Amerika’ya gitmiş ve yarım gün çalışırken üniversiteden mezun olmayı becermiştim. Güçlükleri yenmeme rağmen gerçekten başarılı olamadım, çünkü belli bir hedefim, iyi bir öğretmenim ve hiç disiplinim yoktu. Yaşım ilerledikçe bunları anlamaya başladım. “Belli bir amacın var, az bulunur bir öğretmen edindin, şimdi de disiplinli bir hayat yaşayabilirsin. Hiçbir şey bundan daha talihli ve hayırlı olamazdı."

Oğlum dimdik önüne bakmayı sürdürüyordu, bu nedenle beni dinleyip dinlemediğini anlayamıyordum. Bir dakikalık bir suskunluktan sonra birden konuştu. "Baba, sen neden keşiş olmadın?"

“Şey. oğlum-" direksiyonu sımsıkı kavradım ve az kalsın yan şeritteki arabaya bindiriyordum. Hemen kendi şeridime dönerek şöyle dedim. “O sırada koşullar yeterince hazır değildi. Bir kere o farklı bir çağdı. Baban gençken Amerika onun en büyük ilgisiydi, anlıyor musun? Fakat şimdi böyle bir ilgim yok. Şimdi en büyük ilgim kendimim. Herkes sadece kendini düşünüp ona göre davranıyor. Ne var ki gerçekten kendilerine bakmayı bilen insanlar çok az. Zen'de kişi kendine bakar -kendinle yüzleşirsin. Burnunu yerde tutmaktır Zen.”

“Rahip de öyle söylüyor.”

“Ben gençken gözlerim Amerika’ya çevrilmişti.” Gittikçe kendimi söylediklerime kaptırıyordum. “Benim için Amerika dünyadaki en büyüleyici yerdi. Oraya gidersem önemli birşey keşfedebileceğimi düşünüyordum. Fakat şimdi gözlerim içime, kendime dönük. Gerçekten kendimi görüp görmediğimi söyleyemem, ama en azından bakıyorum.Kendime ve sana da. Bizler gerçekte bir ve aynıyız. Bilmiyorum -belki de Amerika’ya gittiğim için, fakat Amerika hakkında şimdi aynı duyguyu hissediyorum. Eğer gitmeseydim, kim bilir?"

“Sanırım ben senden farklıyım baba.”

“Farklıyız, doğru. Farkı anlamak da Zen’in bir parçası. Özün öteki olmadığı söyleniyor. Fakat özün öteki olduğu da doğru.”

Artık rahip gibi konuşmaya başlamıştım ve yola dikkatimi vermem zorlaşıyordu, bu yüzden konuyu değiştirdim. “Rahipliğe kabul töreninden beri epey değiştin, değil mi? Rahip sana keşiş olmayı isteyip istemediğini sorduğunda "Hiç güvenim yok” demişsin. “ Keşiş olmaya gerçekten oğlum kendi kendine mi karar vermişti? Ve bu kararından memnun muydu? Nihayet aklımdan geçenleri söyledim.

"Hala aynı,” dedi ifadesiz bir sesle. “Hala kendime güvenim yok. Ama rahip başlangıçta kimsenin olmadığını söyledi. Bu güvenin zaman içinde geleceğini söyledi.”

“Ya. Zaman içinde gelecektir kesinlikle.” dedim, direksiyonu sıkıca kavrayıp şevkle başımı sallayarak.

“Rahip başka hiçbir şey düşünmeden kendimi çalışmaya adamamı söyledi. Sadece kendim için çalışmalıymışım.”

“Hı-hı. İşin esası bu. Başka hiçbir şeyi düşünme. Sen sensin; anneni ya da babanı düşünmene gerek yok. Sadece değerli bir keşiş ol. hepsi bu.”

Gözlerime yaşlar dolmuştu.

Kendimi şöyle düşünür buldum: İşlerin şimdiye kadar ki gidişatından endişelenmeme gerek yok; yapılan yapılmıştan herşey kesinlikle iyi olacak. Sanki içimdeki son kuşku ve kararsızlık artıklarını bastırmaya çalışıyordum. Oğlum radyoyu açtı ve arabayı pop müzik doldururken parmaklarıyla ritim tutmaya başladı.

Tapınağa vardığımızda oğlum avuçlarını tatami'ye koydu ve kotatsu'da oturmuş çayını yudumlayan rahibin önünde eğildi.

"Kimuralar'dan henüz geldim," dedi.

Rahip homurdandı ve bana dönerek, "Tüm zahmetlerin için teşekkürler," dedi.

Şu isim değiştirme meselesinde oldukça saf davranmıştım. Bunun oğlumun gerçekten evlat edinilmesi değil, sadece isimlerinin değiştirilmesi meselesi olduğunu sanmıştım. Sadece yeni bir isim aldığını düşünmüştüm; bu ailenin bir parçası olacağını ummamıştım.

Ancak vesayet dairesinden rahibin oğlumuzun isminin aile kayıtlarından çıkartılması için talepte bulunduğunu öğrendiğimde işin ne kadar ciddi olduğunu anladım.

Eve döndüğümde hemen karıma koştum, "Rahip oğlumuzun isminin aile kayıtlarından çıkartılması için mahkemeye başvuracak. "

"Ha?" diye yanıtladı karım. Şaşırmış görünmüyordu. "Eh, böyle bir durumda yapılması gereken de bu, öyle değil mi?"

Böyle beklenmedik yanıtlarına bir şekilde alışıktım, fakat sesinin tonu beni çok afallattı. "Bu konuda dehşetli soğukkanlısın," dedim.

Belki bir anne olarak, bu isim değişikliğini duyduğundan bu yana buna hazırlıklıydı. Belki de üzülmüyordu, çünkü çocuğun ebeveynleriyle bağlarını kestiği törene katılmıştık çoktan.

Bunları hep karıma danışmıştım, fakat bir kez bile karşı gelmemişti. Tören sona erdiğinde rahip başını eğmiş ve bize bu tür durumlarda annenin genellikle karşı koyduğunu söylemişti. Sonradan karım bu konuyu başkalarına anlatırken gülerek, "Fakat ben pat diye kararını veren azimli biriyim," demişti.

Oğlumuz tapınağa gitmek için evden ayrıldığında ve karım onu uğurlamak için dışarı çıkmadığında bunu onun "azimli ruhuna" verdim.

Fakat eve dönüp gözlerinin şiştiğini görünce çok şaşırdım. Gözleri evdeki kederli havayla uyum içinde günlerce kan çanağı gibi kaldı. Onun şu “azimli ruhuna" inanıyormuş gibi yaparak, bu üzüntüsü sadece anlık bir tahrikmiş gibi davranmayı sürdürdüm. Görmezden geldim.

Şimdi sırtı bana dönük lavaboya bakarak konuşuyordu, “Sadece senin söylediklerini yapıyorum. Oğlumuzun ismi değiştirildiğindeki gibi.”

“Böyle söyleme! Bütün bunları tartışmamış mıydık?”

Birşeye kızgındı, fakat bunun ne olduğunu bilmiyordum. Belki oğlunu umduğundan çok özlemişti ve bu üzüntüsüyle nasıl baş edeceğini bilmeyişine kızıyordu. “Herşeye sen kendi başına karar verdin! Benim ne hissettiğimi bile bilmiyorsun."

İşte yine başlıyoruz. Aramızdaki aralık ne kadar küçük olursa olsun, sanki her zaman kısa devre yapıyor ve yine buraya dönüyorduk. “Ben bundan bahsetmiyorum,” dedim, “Ben oğlumuzun isminin aile kayıtlarından çıkartılmasından bahsediyorum.”

“Bütün bunların buraya geleceğini biliyordun, öyle değil mi? Şimdi buna hayıflanmak için biraz geç. O kadar safsın ki. Buna karar veren sen değil misin? Eğer karşıysan. buna bir son vermelisin.”

“Haklısın. Fakat saf değilim. Sadece oğlumuzun rahip olmasının gerçekten ne demek olduğunu sürekli unutuyorum."

Karım buna bir son vermem gerektiğini söylediğinde cesaretimi kaybettim. Sonra şöyle sürdürdü sözlerini: “Ne söylemeye çalışıyorsun? Kararsız olduğun zamanlardan nefret ediyorum. Kimura ismini bırakması o kadar umurumda değil. Onun hala oğlumuz olduğunu söyleyen sen değil miydin? Zaten Kimura isminden özellikle hoşlanmıyorum da. Rahibin sana söylediği doğru: Eğer Kimura ismiyle büyürse kesinlikle kızlarla başı derde girecektir, tıpkı senin gibi.”

“Dur bir dakika! Bu dediklerin ben gençken Amerika’da oldu.”

“O da şimdi o yaşlarda.”

Rahiple zazen’den sonra sohbet ederken o dostane sesiyle sık sık şöyle diyordu. “Ryokai bana şöyle soruyor, ‘Ne zaman bir Gyosuken olacağım?’ Ve bu yılki okul defterlerine dikkatle ‘Gyosuken Ryokai' diye yazdı. Öyle görünüyor ki bekleyemiyor.”

“Eh, işlemlere hemen başlamamız gerekecek," diyordum ben de, evlatlık meselesini o an için ertelemeye çalışarak.

“Sen geldiğin zaman bana, ‘Bay Kimura geldi’ diyor. Komik çocuk. ‘Babam geldi’ demeli. Öle görünüyor ki çoktan Gyokusen olduğunu düşünüyor.”

Bunu duyunca biraz hayal kırıklığına uğradım. Fakat yine de bunu bekliyordum. O da annesi gibi her zaman kararlıydı. Böyle olması daha iyi: ev özlemi duymasının ona hiçbir faydası olmazdı.

“Eh. durum buysa, bunun mümkün olduğunca çabuk onaylanmasını sağlayacağım.” dedi hırka giymiş olan orta yaşlı bir katibe karımla bana.

Ona pek aceleye gerek olmadığını söylemek istedim, ama kendimi tuttum.

"Bunu gerçekten onayladıklarından emin olmak için aileleri buraya getirtiyoruz. Bazı insanlar çocukları evde ya da başka bir yerde çalıştırıyorlar. En kötü durumlarda çocuklar kredi alırken güvenlik olarak kullanılıyor. Ailelerin sizinki gibi böyle asil bir amaçla çocuklarını vermesi pek sık görülmüyor."

Onu biraz rahatsız bir şekilde dinledim. Yüzlerce evlatlık vakası görmüş olmalıydı. Muhtemelen bütün hileleri de biliyordu. Ne var ki bu benim ilk deneyimimdi ve kendimi çaresiz hissediyordum. Herşeyin iyi olacağının garantisi nerede diye merak ettim.

“Rahip asil biri,” sözcükleri çıktı ağzımdan. "Eğer öyle olmasaydı, böyle birşeyi düşünemezdik. Zor bir hayatı olmuş. Üvey annesi kötü davranmış, on yaşındayken evden kaçmış ve her tür işi yapmış: çocuk bakıcılığı, bir kereste deposunda, bir kırtasiyecide çalışmış, falcılık yapmış, bir Shinto türbesinde bakire olmuş, filmlerde ufak rollerde oynamış, stenocu, memur olmuş, aklınıza ne iş gelirse yapmış. Bu dünyanın her iki yanını da biliyor. Tek bir parça kağıt satın aldığında bir bakışta kalitesi kadar toptan ve perakende satış fiyatlarını da biliyor. Ve tahtanın fiyatını ve nasıl düzleştirileceğini, bir sütunun nasıl dikileceğini, hatta bir duvarın nasıl boyanacağını marangozlardan iyi biliyor. Herşeyin geleneksel bir şekilde nasıl yapılacağını biliyor: çay sunmayı, sebze turşusu yapmayı, hediye paketi hazırlamayı ve tebrik kartları yazmayı. Bu korkunç birşey. insanlar onu ziyarete gidip konuyu ağızlarında geveledikleri zaman onlara şöyle diyor: “Gerçekte şu konuda konuşmak istemiyor musun? Hadi, çıkart

baklayı ağzından!" Eski günlerde rahibin arazisinde oturanların sorunları olduğu zaman güvendikleri şu rahiplere benziyor. Ve bu rahibin bir kadın olması gerçeği bunu daha da şaşırtıcı kılıyor. Bir erkek gibi, fakat sadece bir kadının sahip olabileceği şu içe işleyen içgörüye sahip. Adeta insan değil sanki. Düşmanın olmasını istemeyeceğin biri! Fakat senin tarafındaysa gerçekten güvenebileceğin biri.”

Katibeden teşvik bekleyerek ona bir göz attım.

“Bu rahip kaç yaşında?” diye sordu sakince.

“Pek emin değilim. Sanırım altmışbeş-altmışaltı yaşlarında.”

“Peki sağlığı nasıl?”

“Sağlığı mı?” diye tekrarladım, bu sorudan şaşırarak. “Esasında pek iyi değil. Bir karaciğer ameliyatı geçirdi. Sırf irade gücüyle yaşamını sürdürüyor gibi görünüyor. Oğlum eğitimini tamamlayana dek iyi olmasını umuyorum.

“Öyle görünüyor ki gençliklerinde ağır çalışan biri yaşlılıklarında kolayca acizleşiyorlar. Hiç akrabası var mı?”

“Hokuriku bölgesinde bazı akrabaları olduğunu duydum. Fakat sonra ismini değiştirmiş ve oradan o kadar uzun yıllar önce ayrılmış ki..."

“Bu durumda oğlunuz biricik akrabası oluyor, öyle değil mi?"

“Sanırım," diye yanıtladım, bir kez daha irkilerek.

Bunu bir düşünseniz iyi edersiniz, zaten düşünmüşsünüzdür ya."

“Ne... neyi?"

“Onun evlatlık aldığı kişi onu desteklemekle sorumludur."

“Tabii,” diye yutkundum. “Şey. evet, bunu anlıyorum.”

“Bu önemli.” diye devam etti katibe. “Daha önceki gün, bir rahibin evlatlık edindiği bir çocuğun gerçek ana babası anlaşmayı iptal etmek için rahibi öldürdü. Bu aşın bir örnekti, fakat rahip bir hastalığını saklamıştı ve bu da görünüşe göre yardımcı bir unsurdu. Ve neler olacağını, hatta sağlıklı insanlarla bile neler olacağını bilemezsiniz."

“Doğru. Fakat bu rahip eğitimi ilk plana koyuyor. O ebeveynlerinizden biri öldüğünde bile size zazen yapmanızı söyleyecek tipte biri.”

“Ben size sadece böyle şeylerin olduğunu söylüyorum, hepsi bu,” dedi katibe gülümseyerek.

Ryokai'nin ismi aile kayıtlarımızdan çıkartıldıktan bir süre sonra rahip, "Üç yıl eve geri dönmeyecek.” dedi. “Birlikte yetiştiği tüm o düşkünlüklerden ve dünyevi alışkanIıklardan soğuması gerek. Onu son zamanlarda şımarttınız, değil mi? Üç yıl sonra göreceğiz bakalım. Daha da uzun sürebilir, kim bilir?"

Eve dönünce bunu karıma bildirdim.

“Umutsuz,” dedi içini çekerek. “Üç yıl sonra bile evine dönmesine izin vermeyecek. Bunu biliyorum. Her Cumartesi eve geleceğini söyleyen kimdi? Hayır, yeni yılda bile evine gelmeyecek. Ben de onu bir kaplıcaya götürmek istiyordum. Oğlan kaplıcaları sever. Hayatımdaki zevkler gittikçe azalıyor. Senin söylediklerini yapınca herşey karmakarışık oluyor. Bu senin için sorun değil gerçi -sen onu Pazarları görüyorsun.”

“Eğer onu görmek istiyorsan neden tapınağa gitmiyorsun? Orada her yıl düzenlenen bir kaç ayin ve tören yapılıyor."

“Sırf oğlumu görmek istiyorum diye birdenbire böyle işlere kalkışmayacağım. O seviyeye düşmeyeceğim.”

Karımın oğlumun kullanması için sakladığı masa ve sandalye şimdi Rie’ye verilmişti ve tüm kitapları ve masasındaki eşyalar bir dolaba kaldırılmıştı.Karım şimdi yemeklerde bile sessiz kalıyordu daha çok; bulaşıkları yıkarken ya da çamaşırları asarken kendi kendine mırıldanıyordu. Bazen tren istasyonuna giden yola bakarak verandada kalakalıyordu. Oğlumuzun okula gittiği yoldu bu. Traşlanmış kafasından kayan kepini düzelterek üç şeritli yolda bisikletini sürüp soldaki tepenin ardında kayboluyordu.

Ona yaklaşınca sessizce “Jesu Joy of Man's Desiring”i mırıldandığını duyabiliyordum, oğlumuzun sevdiği parçaydı bu. İşaret parmağıyla bunu piyanoda çalardı. Oğlumuz gittikten sonra bu plak kaldırılmıştı; bir keresinde çalmaya kalktım, fakat karım kapatmamı söyledi.

Hiçbir şey söylemeden onun yanında duruyorum. Bana bakmadan boşluğa gözlerini dikmeye devam ediyor. Bazen konuşuyor. "Sanki Ryota beyaz kafası bir yumurta gibi aşağı yukarı zıplayarak her an şu ağaçların arkasından çıkıp gelecekmiş gibi.”

Artık ona Ryokai demiyordu. Ben Ryokai desem bile inatla Ryota diye karşılık veriyordu. Yemek masasında oğlumun sevdiği hamburgeri servis

ederken şöyle diyordu. “Eğer Ryota burada olsaydı ‘Vay. en sevdiğim yemek!' derdi."

Tapılacak bir çocuktu. Hiçbir şeyi sır diye saklayamazdı. Nasıl bir keşiş olacaktı? Elimde olmadan belki de geveze. çay servis eden bir rahip hayatının ona uyacağını düşündüm. Kesin etrafa takılmayı seviyordu.

"Bugün okulda domuz gibi bir hamburger yedim. Öğretmenim verdi."

“Ondan istedin, değil mi. istememeliydin,” diye cevap verirdi karım büyük bir ciddiyetle.

“Sadece şaka yapıyordum!" derdi oğlum da gülerek.

Çoğunlukla aynı tür şakaları Rie’ye de yapar sonra bir kahkaha patlatırdı. O da ağabeyini ciddiye alırdı ve kandırıldığını anlayınca ona bir yastıkla ya da bebekle vururdu.

Ryota Rie’ye takıldığı zamanlar dışında onunla pek seyrek oynardı. Fakat Rie ağabeyini gizlice gözetler ve yaptığı herşeyi taklit ederdi. Aynı resimleri yapar, aynı müziği dinler, aynı televizyon programlarını izlerdi. Gerçi Rie’nin ağabeyine duyduğu muhabbet tek yönlüydü. Sürekli renkli kalemler ya da kasetler hakkında kavga ederlerdi. Televizyonun ya da müzik setinin önüne oturmadıkça bu tartışmaları asla bitmezdi. Ancak o zaman gerçekten çocuk olduklarını hissederdim.

Rie'nin arkadaşı gittiği için canı sıkılıyor, hevesi kırık ve yalnız.

"Buradayken sana hep takılıyordu,” diyorum.

“Yine de burada olmasını isterdim,” diye yanıt veriyor.

Rie'yi böyle yalnız görünce gerçekten içime koydu. Onun duygularını unuttuğumu anladım. Zihnim Ryota ile meşgulken bunun ailenin geri kalanı üstünde yarattığı olumsuz etkiyi göremedim. İnsanlara ve hayvanlara karşı sevgiyle dolu olan Ryota'dan çok Rie. Yatkınlık açısından Rahipliğe Ryota’dan çok Rie uygun olabilir. Rie’nin duyarlılığı yüzünden derinden incinmesinden gittikçe daha kaygılanır oldum.

Pazar günleri, aile yemek masasına oturunca Ryokai hakkında ufak tefek hoş haberler verme alışkanlığı edindim. Fakat bu haberleri bile ilk ağızdan değil, ya rahipten ya da ona yardım eden kadından duyuyordum. Rahip oğlumla direkt olarak konuşmamı yasaklamıştı.

"Eğitimi herşeyden çok ana babalar engeller," dedi bana.

Bunda kesinlikle haklı diye düşündüm. Ana babalar fırsat buldukça çocuklarına yaklaşmak ve onlara harcamaları için para ya da değişik yemekler vermek istiyorlar.

"Ona Kesinlikle para vermek yok artık," dedi rahip. “Tüm ihtiyaçları tapınak tarafından karşılanacak. Hepimiz tıpkı bir şirketteki gibi aylık alıyoruz. Ben her ay yirmibin yen alıyorum. Ryokai’ye de yakında para verilecek. Bu yüzden ona gizlice para verme. Eğer ona verecek birşeyin varsa bana söyle. Hiçbir şeyi doğrudan ona verme."

Böylelikle tüm doğrudan temas kalkmış oldu. Tüm yapabildiğim o bahçeyi süpürürken, yerleri silerken ya da zazen yaparken onu seyretmekti. Yemeklerde ben bir yana. o öteki yana, rahipse ortamıza oturuyordu. Sanki katı kurallarla dolu başka bir ülkeye naklolmuş gibiydik.

Yemekten sonra etrafı toplarken ya da başka bir iş yaparken yanyana gelsek hemen gizlice fısıldıyordum. “Hey, nasıl gidiyor?"

“İyi." diyordu sadece, yüzünde gergin bir ifade ile ve etrafa bakarak. Artık benim oğlum gibi değildi sanki, bu da beni kızdırıyor ve kendimi kötü hissetmemi sağlıyordu. Onu hiç evdeki gibi etrafta oyalanırken, biraz eğlenirken görmedim. Bunları yapabildiği bir yer var mıydı? İçinde bulunduğu bu strese dayanıp dayanamayacağını merak ediyordum.

Karım onun sevdiği bazı yemekleri yaparak benden bunları ona götürmemi istedi, fakat ona zaten bir kez uyarıldığımızı ve işi oluruna bırakmak gerektiğini söyledim. Eğer böyle şeyler götüreceksek bunu tapınak için götürmeliydik ve tapınağa da artık yemekleri götüremezdik. Ve eğer gidip onun en sevdiği eti alsaydık bu çok daha aleni olurdu, öyle değil mi?

Büyükannesiyle babasının her yıl ona verdikleri yeni yıl parası bile geri çevrildi. “Parayı geri ver ve lütfen onlara bir daha böyle birşey yapmamalarını söyle."

Eh. bir yeni yıl hediyesini geri vermek kolay olmuyor. Biz de parayı bankaya oğlumun hesabına yatırmaya karar verdik, fakat bunu ona ne zaman verebileceğimizi merak ediyordum.

Rahip bana ne kadar zalimce görünürse görünsün buna dayanmamı söylemişti, fakat şimdi bunun oğlumun yararına olmadığını anlıyorum. Ebeveynler içindi bu.

Ryokai’nin ebeveynleri ondan uzak durmalıydı, fakat öteki “ebeveyn” öyle değildi. Yani şu yeni “tapınak mensubu ebeveyn”.

“Tekrar tekrar düşündüm ve tapmak birliğinin başkanında karar kıldım,” dedi rahip bana. Tren istasyonun önündeki marketin sahibiydi kendisi. Karısı ölümcül derecede tetanoz hastası olunca her sabah işe gitmeden tüm bedenini arıtıyor ve dua etmek için tapınağa geliyordu. Bir sabah ana salondaki Shakyamuni Buda önünde yalvarırken ağladığını gördüm. Karısı mucize eseri hastalıktan kurtuldu.

Ryokai’nin rahipliğe kabul töreninden sonraki toplantıda kadehini kaldırdı ve gözlerinde yaşlarla elimi tutarak şöyle dedi. “Şimdi tapınak iyi olacak. Emin ellerde olacak."

“Eh, kolayca ağlıyor, ama ondan daha dindarı yok,” demişti rahip bir seferinde.

Bir "tapınak mensubu ebeveyn” eğitilen bir keşişin rahibiyle konuşamayacağı şeyleri konuşmak için gidebileceği biri demekti. Rahibin ölmesi durumunda gerçek ebeveynlerinin yerine tapmak mensubu ebeveyn keşişe bakar. "Acil bir durumda gerçek ebeveynler faydasızdır." dedi rahip.

Yani rahip ölse bile oğlumuza biz bakamayacaktık.

“Sanırım zaten biliyorsun, ama oğlan çocukları ebeveynlerine karşı isyan ederler ve onların tavsiyesini pek istemezler. Küçük çocuklar ve umutsuzca bağımlı insanlar istisna tabii.”

Bu tapınak mensubu ebeveyn Ryokai'ye herşeyi götürüyor. Ve rahip bundan memnun. “Ona gelecek defa ne getireyim?” diye soruyor rahibe.

“Bir bakalım. Son zamanlarda pek et yemedi, ona biraz et getir," diye yanıtlıyor rahip.

“Tamam.” diyor ebeveyn. Sonra marketinden aldığı büyük bir tabak skuyaki etiyle birlikte büyük salonun önündeki vişne ağacının altında mangal yapmak için karısıyla çocuklarını getiriyor.

Yaz dönümünde ve yeni yıl kutlamalarında "Ryokai” için gömlekler, iç çamaşırı v.s. getiriyor.

“Ryokai'ye getirip duruyor, fakat bana hiçbir şey vermiyor.” diyor rahip şaka yollu.

Rahip insanlara Ryokai’den bahsetmeyi seviyor. Genelde dedikodudan ve gevezelikten hoşlanıyor -sanırım yok edilmesi zor bir kadınsı eğilim bu-

gerçi bu sayede oğlumuz hakkında haber alıyoruz biz de. Özellikle okul hakkında rahip dışında hiçbir haber kaynağımız yok. Gerçi tapınaktaki işlere yardım eden kadın bazen mutfak kapısında kulağıma birşeyler fısıldayarak beni bilgilendiriyor.

"Son imtihanda durumu nasıldı?” diye sorduğumda rahip birden alınıyordu. “Böyle önemsiz şeylere aldanma. Eğer onun kazandığı ve kaybettiği her nottan endişelenirsen bunun sonu gelmez. Notların ne önemi var ki? Ryokai’ye şöyle dedim; geçtiğin sürece sorun yok. Okulda önde olanlara pek aldırmam ben. Belki bunu senin gibi bir bilgine söylemek kötü ama bilginler pek iyi değillerdir. Her zaman önemsiz şeyleri düşünen ürkek bir güruhtur onlar. Sadece düşünerek hiçbir yere gidemezsin. Ryokai biraz senin şu asabi mizacını almış ve bunun düzeltilmesi gerek. Ona her imtihandan sonra aldığı notları sormuyorum."

Ona oğlumun notlarını sormanın aslanın boynundan altın çanın alınması hakkındaki koana benzeyeceğini biliyordum.

Fakat sonra notlan düzelmeye başladı. Kadın yardımcı kulağıma şöyle fısıldadı. “Bu sefer sınıfında onbirinci; geçen seferkinden üç sıra öne geçmiş. İngilizce’de iyi gidiyor, fakat matematik ve fizik bilimleri hala iyi değil. Din derslerinde notları mükemmel.”

Başka bir seferinde de şöyle söyledi, “Şimdi baştan sekizinci. Yine üç sıra öne geçti. Matematikten sekiz not yüksek aldı. Ryokai çok çalışıyor.”

Kadın yardımcı bunları sanki rahip anlarsa tyosaku ile onu kovalayacakmış gibi söylüyordu.

Önceki okulunda sondan ikinci veya üçüncü olduğunu düşününce bu büyük bir değişimdi. Rahip Ryokai’ye notlarından endişelenmemesini söylemişti, fakat aynı zamanda matematik ve hattatlık derslerinde elinden geleni yapmasını istemişti. Tapınağı idare etmek için çok gerekliydi bunlar. Ona muhasebe defterindeki her kuruşun hesabını tutturmasının nedeni buydu. Hattatlıksa mezarların başına konan tahta levhalara yazı yazmaya yarıyordu. Ryokai solak olduğu için elyazısı kibrit çöplerine benziyordu. Bana bunu düzeltmek zor gibi geliyordu. Oğlum hayatı boyunca hattatlığı bir kez bile düşünmemişti, ama rahibin tek bir sözüyle okuldaki hattatlık sınıfına katıldı ve sağ eliyle yazmaya başladı. Çalışmaları çok geçmeden sadece okulda değil, başka sergilerde de gösterildi, hatta bazı ödüller bile kazandı. Bu rahibin gücü müthişti.

Rahiple çay üstüne bir sohbet yaptıktan sonra sordum, “Hangi ödülleri kazandı?”

“Ne? Ah, tapınak idaresinden birşey. Daha fazla ödül kazanmaması iyi olur; burnu büyüyecek.”

Sonra konuyu değiştirdi. “Kendisini matematiğe daha çok vermeli. Daha ana noktaları bile kavramadı."

“Belki de ben matematikten nefret ettiğim için," diye öne sürdüm.

“Senin gibi İngilizce'de iyi. ama temel cümle kalıplarına tam hakim olamıyor. Belki sadece ezberleyerek İngilizce'de iyi not alabilir, fakat matematikte bu yöntem işe yaramaz. Uygulama yapması gerek. Senin gibi o da fazla katı. Birşey yaptığı zaman başka herşeyi unutuyor. Oğluna bak babasını al. Ah. evet gayet ciddi. Ve daha da iyi olacak. Daha genç. Fakat ona İngilizce’den kaygılanmamasını. onun yerine matematiğe yoğunlaşmasını söyledim. Evvelsi gün bir İngilizce sınavından doksan sekiz aldı. Tek söz etmedim, o da bana neden kendisini kutlamadığımı sordu. Ona saçmamalamasını söyledim. İngilizce bir keşiş için gerekli mi? Yurt dışına gidip Zen üstüne konuşmalar mı yapmak istiyorsun? Tabii bazı rahipler istiyor, fakat bence bu değer birşey değil. Katı Zen eğitimi alan bir keşiş için hiç de gerekli değil İngilizce. Ona bunları söyledim."

Oğlum meseleyi anladı. Öğretmeni ona özel bir İngilizce sınıfına girmesini önerince bunu reddetti. (Öğrencilerin daha iyi üniversitelere girme şanslarını arttırmak için oğlumun okulu iyi bir İngilizce ve matematik eğitimi almaları için özel sınıflar oluşturmuştu. Böyle bir sınıf için seçilmek bir onurdu.)

“Ryokai bununla ilgilenmediğini, çünkü Zen ustasının tüm yapması gerekenin geçer not almak olduğunu söyleyince öğretmeninin ağzı bir karış açık kalmış!" diye güldü rahip.

Öğretmenin onu aynı zamanda sınıf mümessili olarak da önerdiğini, fakat oğlumun ustasının böyle şeylerden hoşlanmadığını söyleyerek bunu da reddettiğini öğrendim.

“Neden not karnesini göremiyoruz?" diye sordu karım.

“Bu ona para veya hediye vermeye benzemiyor ki. Sadece karnesini görmek istiyoruz. Ana babaların çocuklarının notlarını bilmelerinin kötü yanı ne?”

“Fakat bizler artık onun ana babası değiliz.” dedim neredeyse sözlerimin ağırlığı altında ezilerek.

“Sen ne diyorsun! O çocuğu ben doğurdum. Ve bunu yaparken çektiğim acıyı asla unutamam. O kadın nasıl anlayabilir ki bunu?"

İlk kez karımın rahibi “o kadın” diye çağırdığını duyuyordum.

“Bu farklı bir konu. Oğlumuz Budist rahipliğine katıldı. Şimdi ana babasının öğretisini değil. Buda'nın öğretisini izliyor."

“Rahibin öğretisini demek istiyorsun. Her neyse, ben bunu biliyorum. Rahipliğe kabul töreninde başını traşlattığından beri bizimkinden farklı bir yol tuttuğunu biliyordum. Tek söz etmeden sadece seyretmemin nedeni buydu. Şimdiye dek müdahele etmemeye çalıştım ve bu şekilde de devam etme niyetindeyim. Fakat onun ne yaptığını bilsek ne olur? Diğer insanlar biliyorlar. Bu sır olarak saklanması gereken birşey değil, öyle değil mi? Neden sadece ebeveynler karanlıkta bırakılıyor?”

Ona verecek yanıtım yoktu. Ebeveyn olarak bilmeye hiç hakkımız yok muydu? Görünüşe göre rahibin düşüncesi buydu. Buna “ebeveynlerin kör noktası” diyordu. Bu şekilde düşünülünce, gerçekten de bize yukardan bakmış olmalıydı. Onun evlatlık alabilmesi için oğlumuzu aile kayıtlarından çıkartmıştık. Şimdi oğlumuz onun ellerindeydi, bizim tastiğimizle. Rahibin en azından yapabileceği, nezaket icabı bizi sürekli haberdar etmekti. Oğlumuzdan haber alınca ayaklara kalkacak değildik ya. Sadece onu bir yabancı olarak düşünemiyorduk. Ona karşı duygularımız yaşadığımız sürece değişemez. Ebeveyn olarak tüm arzularımızdan vazgeçsek bile ona karşı duygularımız kalır. Bu sadece “ebeveynlerin kör noktası” mı oluyor?

Ya rahip? Onun kör noktası yok mu? Ryokai'yi sevgiyle eğitirken bunda hiç "ebeveynlik duygusu" yok mu? Ryokai'ye karşı böylesine sevgiyle davrandığını gördüğümüz için ellerimizi birleştirip dua edecek kadar minnettarız ona. Ona karşı asla bir kötülük ya da kıskançlık hissetmedik. Her anne baba çocuğuna sevgiyle davranıldığını görmekten hoşlanır. O zaman neden rahip bizim, onun ebeveynlerinin duygularını anlamıyor?

Ryokai'nin varis yapılmasının hiç kuşkusuz rahibin Zenkaiji Tapınağı'm restore etmek bütün ömrünce duyduğu arzuyla derin bir bağlantısı var. Savaş sonrasındaki toprak reformu karmaşasında, rahip onbin metre kareden fazla olan tapınak arazisini elinde tutmuştu ve harap, su sızan kamıştan yapılmış damları olan kulübeler haline gelen büyük salonu ve

oturma bölümlerini bakır ya da kiremit damlı mükemmel yapılar haline getirdi. Başka yapılar da kurdu: misafirler için bir ek bina, keşişler için yatakhaneler ve Budist eserleri saklamak için bir pagoda. Arazinin çevresinde her sezon çiçek ekmeyi unutmadığı bahçeler oluşturdu. Eğer bu rahip içinde bulunduğumuz bu çürümüş çağ yerine Kamakura çağında yaşamış olsaydı muhtemelen tüm ülkede pek çok tapınağı olan büyük bir manastır kompleksinin başında olurdu.

Her neyse, inşaat ve restorasyon tamamlanınca bir halefe ihtiyaç oldu. Hiç şüphesiz Ryokai'nin başvurusu en son tamamlayıcı unsur olmuştu. Benim için de iyiydi bu. Karımın ve benim buna bir diyeceğimiz yoktu. Belki rahip bunun Budizmin saadeti olduğunu söylerdi. Fakat bütün bunların rahibin kendi kişisel hırslarıyla hiçbir ilgisi yok muydu? Coşkulu tapınak inşasıyla kendi özel keşiş felsefesi arasındaki bağ tam olarak neydi? Bu heybetli manastır düzeni nedendi? Ryokai’nin ‘dini eğitimi’ bu devasa dini yapıyı koruyup geliştirmekten biraz daha ötesine geçmiyecek miydi? Kısacası, rahibin hırslarının bir kuklası olmaktan öte birşey olmayacak mıydı? Bu tapınağı koruyup geliştirebilmesi iyi olurdu, fakat eğer yapamazsa o zaman onbin metre karelik tapınak idaresinde boğulup giderdi.

Tüm bunları düşünüp üzülürken karım şöyle dedi. “Rahibin yüzüne birşey diyemiyorsun. Haklıyım, öyle değil mi?"

“Ne söylemeliyim ki?”

“Oğlumuzun ne yaptığını sormalısın. Fakat gereçekten de nasıl soracağını bilmiyorsun, değil mi? Bana söylediklerin çoğunlukla olup bitenlerden çok farklı. Cumartesileri evde olacağını ya da yılda en azından bir kez bizimle olmak için tatil alacağını sanıyordum. Şimdiyse notlarının kaç olduğunu bile bulamıyoruz. Neden işin başında bunların olacağını bilmiyorduk?"

"Tamam, tamam. Fakat nasıl bilebilirdim ki? Ben hiç keşiş olmadım.”

“Herkesin ne dediğini biliyor musun?" Başını kaldırıp bana baktı. “Yani benim arkadaşlarım ve seni tanıyan insanlar. Hepsi seninle benden yararlanıldığını, başkaları tarafından kullanıldığımızı söylüyor. Dünyadan habersiz olduğumuzu söylüyorlar."

“Bu konuda kesinlikle haklılar -dünyadan habersiziz."

"Bütün tapınakların sorun yaşadığını, çünkü bir halefleri olmadığını söylüyorlar. Bir rahibin bir gazeteye kızını vereceğini, hatta eğitim

masraflarını da karşılayacağını yazan bir ilan verdiğini duydum. İnsanlara oğlumuzdan vazgeçtiğimizi ve şimdi üç yıldır eve bile dönemediğini söylediğimde şaşırıp kalıyorlar."

“Fakat Ryota kendisi rahip olmak için evden ayrılmak istedi." Hiç düşünmeden Ryota demiştim.

"Bunun gerçekten kendi isteği olup olmadığını merak ediyorum."

Sustum.

“Bir daha fırsat bulduğumda ona bunu sormak isterim. O kadar uzun süre karanlıkta kaldım ki. Sanki sen ve rahip bunu konuştunuz ve sonra Ryota daha ben anlamadan hayatımdan çıkıp gitti.”

"Bundan ilk bahseden oydu. Bu konuda şüphe yok. Gözlerindeki ciddi bakışı hala hatırlıyorum. Tabii biraz tereddüte düştü, ama keşiş olma isteğini hiç kaybetmedi. Eğer işi oluruna bıraksaydık, ilgisini kaybedebilirdi. Belki de yapmamız gereken buydu. Kim bilir? Fakat hayır, ilgisini kaybetmemeliydi. İsteği içinin derinliklerinde gömülü kalırdı. Sonra yaşlandığı zaman keşiş olmadığı için pişmanlık duyardı. Bundan eminim: uzun süre önce kararlaştırıldı bu. Zazen toplantılarına gelen bunun gibi bir kaç adam var. Bunlardan biri gençken evlatlık verilmiş, bu yüzden keşiş olamamış. Şimdi çok çalışıyor, öyle ki oğlu yeterince büyüyünce baba işini kapatacak ve kim ne derse desin keşiş olacak. Hiçbir zaman çok geç değildir, fakat eğer yapacaksan ne kadar erken olsa o kadar iyi olur. Gerçek bir keşiş olmak için yüzlerce koanı incelemelisin. Fakat eğer çok geç başlarsan on ya da yirmi koanı bile incelemeden göçer gidersin."

“Bu tür saçmalıklar söyleyerek hep ikna edersin beni. Ne olursa olsun sonunda seninle hemfikir oluyorum. Ve senin bir tarafı tutmanı istememin nedeni de işte bu. Eğer rahip sana söylemiyorsa neden doğruca Ryota'ya sormuyorsun?” dedi karım dosdoğru gözlerimin içine bakarak. “Yani kendi oğlumuzla bile konuşamıyor muyuz?”

“Tabii bu pek doğru gelmiyor.” dedim ve gülümsemeye çalışırken yanaklarımın titrediğini hissettim.

Karım oğlumu evden ayrıldıktan sonra ilk kez okul şenliğinde gördü. Şenliğin ne gün yapılacağını tapınaktaki yardımcı kadın söyledi. Oğlumuz şimdi aynı kuruluşta liseye gidecekti. Oğlumuz ilkokula gittiğinden beri her zaman şenliklere gittiğimiz için bu geleneği sürdürme şansı karım için bir rahatlamaydı. Kızımızla birlikte yola koyulduk. Okuldaki dersanesine

gittik, fakat orada yoktu. Sınıf arkadaşlarından birine onu nerede bulabileceğimizi sorunca bize bir Budist resimleri ve el yazmaları sergisinden sorumlu olduğu Zen meditasyon salonunda olabileceğini söyledi.

Meditasyon salonuna yaklaşınca kapı açıldı ve geride oğlumuz göründü. Bir duvardaki bazı parşömenlerin önüne oturmuş, bir boyun bağı takmış olan kısa saçlı biriyle konuşuyordu. Karım içeri girmek istemeyerek girişte durdu. Sanki milli hâzinelerle dolu bir odaya girmek için izin bekliyor gibiydik.

“Ne için bekliyorsun? Acele et, içeri girelim,” diye Rie iteledi karımı ürkek bir şekilde içeri girene kadar.

Oğlum hala konuşuyordu, fakat çok geçmeden bizi farketti ve çok değişik bir ifadeyle selam verdi. Karşısındakine konuşmasına devam etti.

Sergiyi gezerek biraz etrafta dolaştık. Karım böyle şeylerle ilgilenmese de ilgileniyor gibi yaptı.

“Hadi yanına gidelim." dedi Rie annesinin elinden çekerek.

“Daha değil. Biriyle konuştuğunu görmüyor musun?” dedi karım yavaş yavaş yürürken.

Oğlum çok geçmeden konuşmasını bitirdi, genç öğretmenin önünde eğildi ve ortadan kayboldu.

“Anne, gitti," dedi Rie.

“Oh. gerçekten mi?” dedi karım, sonra bir şekilde rahatlamış görünerek ekledi, “Eh, çok meşgul olmalı."

Rie dargın bir ses tonuyla, “Sanki bizi görmek istemiyor.” dedi. “En azından gelip merhaba diyebilirdi."

“Şey,” dedi karım üzgün bir havayla, “belki de artık bizi umursamıyordur ”

Onu rahatlatmaya çalışarak şöyle dedim, “Oğlan çocukları böyledir. Hiçbir zaman ebeveynlerinin istediği kadar düşünmezler onları. Bunu biliyorum -ben de öyleydim.”

Fakat karım tek söz etmeden dönüp yürüdü.

Karımın ikinci kez oğlumuzu görme şansı Budist Ruhlar Günü'nde, tapınaktaki bir yaz dönümü töreninde ortaya çıktı. Bu hepimizin daha önce

katıldığı her yıl düzenlenen bir tören olduğundan karım bu yıl da katılmanın doğal olacağını düşündü.

Ölülerin onuruna büyük salondaki kapı ve pencerelerin üst eşiklerinden kırkdört adet renkli kocaman kağıt şerit asılıydı ve iki ana sütun bambularla süslenmişti. Renkli kağıt şeritler havada çırpıyor, bambu yapraklarıysa karanlık salona bir an ışık vererek ve serin, canlandırıcı bir esinti gibi bir ses çıkararak yaz rüzgarın hararetinde hışırdıyorlardı.

Tören sutraların okunmasıyla başladı. Altın renginde muhteşem bir cübbeyle büyük bir kaftan giymiş ve sadece saçları dışarıda olan rahip kayıtsız bir bakışla sutraları mırıldandı. Ona eşlik eden keşiş Ryokai idi. Yan tarafta Budist sunağın gölgesinde oturmuş balık şeklindeki büyük bir yuvarlak tahta parçasında ritim tutuyor ve ara ara da çanak şeklindeki bir gonga vuruyordu. Karımın gözleri kızarmıştı; oğlumuzun cübbesine ve oldukça gergin çehresine bakarken bir mendille hafifçe gözlerine dokunuyordu. Onun yanında Rie bacaklarının üstüne oturmuş arada sırada rahatsızca yerinde kıpırdanıyordu.

“Ryota bu işi iyi yapmıyor, öyle değil mi anne?" diyor Rie annesine bakarak, fakat annesinin kafası başka şeylerle meşgul, yanıt vermiyor.

Ben bile vuruşlarının pek zayıf olduğunu düşünmüştüm. Bir güçleniyor, bir hafifliyordu, hatta bazen ritim bile bozuluyordu. Önce bunun nedeninin bu işte yeni olması olduğunu düşündüm, fakat başka birşey vardı. Sonra anladım: Okul bandosunda davul çaldığı zamanki gibi ritim tutuyordu. Bunu düşünürken dudaklarımda bir gülümseme dolaştı.

Sutra okuması bitince, rahip kelimenin tam anlamıyla altın varaklı konferans sandalyesinin üstüne zıpladı, ayaklarını altında topladı ve Budist Aziz Makuren ve annesi hakkındaki her yıl verdiği Ruhlar Günü konferansını vermeye başladı. Bu aziz son derece muhteşem güçlere sahipti ve arzu ve özlem cehennemine düşmüş olan annesini kurtarma arzusundaydı.

“Öyleyse anneleri için kaygılanan keşişler de var.” diye fısıldadı karım.

Rahibin bir bezle alnındaki teri kurulamasını izlerken sessiz kaldım. Tüm o cübbelerin içi cehennem gibi yanıyor olmalıydı. Tereddütlü fakat açık konuşma tarzının belli bir çekiciliği vardı, fakat bir kez konunun dışına çıktı mı tekrar konuya dönmesi bayağı zaman alıyordu. Her yıl bu hikaye biraz

daha değişiyordu; bu yıl kadınların büyük günahkarlığı hakkında bir bölüm eklemişti.

“Kadınların doğaları itibarıyla yedi ölümcül günahın suçunu taşıdığı söylenir. Bu nedenle bir kadının kurtarılması için müthiş bir çaba gerekir. Mokuren’in annesi son derece açgözlü bir kadındı ve bu arzu ve özlem cehennemine düşen sadece o değil. Sizin ne zaman düşeceğinizi kim bilir. Belki de çoktan düştünüz bile.”

Rahip bunu söyleyerek dinleyicilere baktı. Çoğu orta yaşlı kadınlardı ve pek çok yaşlı insan da vardı. İçlerinde fil hastalığı olan bir kadın bacaklarını ileri uzatmış, dönmüş yanındakiyle konuşuyordu.

“Shakyamuni Buda bir gün içinde insanoğlunun varoluşun altı cehennemi yolunu geçtiğini söyledi. Bu altı cehennemi yolun ne olduğunu biliyor musunuz? Bunlar acı. arzu ve özlem, canavarlar, sürekli kavga, insan alemi ve göksel alem cehennemleridir. İnsanlar bu altı varoluş alemi içinde dönüp duruyorlar. Tek bir gün içinde kaç kez acı cehennemine, arzu ve özlem cehennemine düşüyoruz.

Bu cehennemlere sadece kötü birşey yaptığınızda da düşmezsiniz. Birisinden şüphe ettiğinizde, kıskandığınızda, kendi kuruntularınıza kapılıp gittiğinizde ya da öfkelendiğinizde acı cehennemine veya arzu ve özlem cehennemine düşersiniz. Hey, sen!” diye bağırdı rahip yanındakiyle konuşan kadına.

"Sessiz duramıyor musun? Eğer konuşmak istiyorsanız dışarı çıkıp orada konuşun, tamam mı? Böyle pervasız gevezelikler yersiz konuşma kuralına giriyor, biliyorsunuz. Bu arzu ve özlem cehennemine girmenin iyi bir yolu.”

Yaşlı kadın konuştuğu kişiye döndü: “Ne söyledi?” dedi kulağını uzatarak. Ağır işitiyordu.

“İnsanın zihni ve yüreği pistir,” dedi rahip dinleyicilere dönerek. “Şu deyişi bilirsiniz, ‘Bir atın zihni ve bir maymunun yüreği’. Böyle bir değişim hakkında ne düşünüyorsunuz? Hepiniz dönüp bir içinize bakin ve görün. Sürekli değişir. Özellikle kadınlar. Kadınların dini çalışmalar için uygun olmamasının nedeni budur. Daha da kötüsü bu kararsızlıklarını saklamaya çalışırlar.

Benim insanların yüreğini görme konusunda özel bir yeteneğim vardır. Artık bunu pek kullanmıyorum, fakat çoğunlukla insanların yüreklerinin içine bakardım. Bir seferinde iki hanım görmeye geldi beni ve yolda

gelirken nelerden bahsettiklerini anlattılar bana. Onlara yalan söylememelerini söyledim, esasında şunlardan ve şunlardan bahsetmişlerdi. Öyle şaşırdılar ki. Nasıl bildiğimi merak ettiler. Yavaş yavaş bu yetenek sıkıcı olmaya başladı, ben de vazgeçtim. Bunu yapmaya ihtiyacım yok; Buda hepsini görebilir. Buda'yı unutmasak daha iyi olur. Bugünkü dersim bu." Daha sonra rahip ellerini birleştirerek kendi kendine birşeyler okur gibi göründü.

Bundan sonra salona uzun, katlanır masalar getirildi ve kadınların hazırladığı şehriyeler, sebzeler ve meyvalar sunuldu. Tapınak mensupları manav, şehriye dükkanı sahibi v.s. idi, böylece yiyecekler taze ve boldu.

Ryokai cübbesinin geniş yenlerini arkaya bağlayıp masaların arasında dolaşmaya başladı. Yiyecekleri kadınlar servis ediyordu, fakat başka birşeye gerek olduğunda hemen ona soruluyordu, bu yüzden çok meşgul görünüyordu. Üstelik çok da gözdeydi, sık sık ondan oturup birşeyler yemesini rica ediyorlardı.

Üçümüz bir köşeye oturduk ve tahta çubukları ağzımıza götürürken uzaktan izlemeye koyulduk.

Çok geçmeden Rie yemeğini bitirdi ve oynamak için biryerlere gitti; karımla ben de tam bitirmek üzereydik ki masanın öteki tarafından birinin bağırdığını duyduk; "Bay Kimura, Bay Kimura!"

Bağıran tapınak birliğinin başkanı, marketin sahibi ve Ryokai’nin tapınak mensubu ebeveyni olan Bay Ota idi. Bizi çağırıyordu. “Köşede oturmayın. Buraya gelin! Ryokai de burada. Neden gelip bizimle konuşmuyorsunuz?"

Ryokai Bay Ota tarafından durdurulmuştu ve şimdi de onun yanında oturmuş tapınak mensubu ebeveyninin verdiği birşeyleri yiyip gülümseyerek birşeye yanıt veriyordu. Bay Ota muhtemelen gerçek ebeveynlerinin önünde Ryokai’yi sadece kendine saklamanın kabalık olacağını düşünmüştü. Kamburu çıkmış Bay Ota ayağa kalkarak bize doğru sendeledi. "Hadi, herşey yolunda. Neden bize katılmıyorsunuz? Ryokai gerçekten de pek iyi çıktı. İyi bir rahip olacak. Benim gururum ve neşem o. Şu benim bir işe yaramaz, çapkın oğlum gibi değil hiç. Ona hep Ryokai gibi olması gerektiğini söylüyorum. Onu gerçekten de kendi oğlum yerine koyuyorum. Bu bir onur, gerçekten öyle. Bütün bunlar Buda'nın işi. Hadi, gelin! Sizler gerçek ebeveynlerisiniz. değil mi? Tereddüt etmeye gerek yok.”

“Neden çeneni kapatmıyorsun!” diye rahibin sesi birden Bay Ota’nın ardından yükseldi.

Başka bir masada oturmuş kadın tapınak mensuplarıyla konuşuyordu. Her zaman bir gözü Ryokai'nin üstünde gibi görünüyordu ve Bay Ota’nın sesi gittikçe yükseliyordu. Rahip konuşmayı sürdürdü. “Oluruna bırak. Böyle yaparak sinirlerime dokunuyorsun. Sen ebeveynsin. Sen ve ben Ryokai'nin tek ebeveynleriyiz şimdi.”

Bay Ota bir an şaşkınlaştı, ne yapacağını bilemedi, utanıp sıkıldı. Acıklı bir gülümsemeyle şöyle mırıldandı. “Eh. ben gidiyorum... Sonra görüşürüz..." Arkasını dönüp daha önce oturduğu yere geri döndü.

Şimdi soğumuş olan olan çaydan bir yudum alarak karıma döndüm. “Hadi eve gidelim.” dedim.

Bana yanıt vermeden etrafına bakındı ve yüksek sesle. “Rie nereye kayboldu?” diye bağırdı.

Tam o sırada Rie koridorun ucundan göründü, yüzünde keyifli bir ifadeyle elinde birşey sıkıyordu. “Nereye gittin? Tuvalete mi?" dedi karım rahatlayarak.

“Ağabeyimin odasını görmeye gittim. Müzik seti ve herşey oradaydı.” "Salak!” diye bağırdım. “Bunu yapmamalıydın!”

“Fakat o benim de müzik şetimdi," dedi somurtarak. “Bakın!” Elindekini gösterdi. “Bu benim kasetim. Ona ne olduğunu merak ediyordum. Ryota almış."

“Böyle birşeyi nasıl geri alabildin?" dedim.

“Çünkü benim ve bunu ona da söyleyeceğim."

“Hayır, söylemene gerek yok."

“Sanırım sen söylemelisin," dedi karım kızımın tarafını tutarak.

“O etrafta değilken birşeylerin kaybolması onun canını sıkacaktır.”

“Ama-”

O sırada o yöredeki tapınak mensuplarından biriyle sohbete dalmış olan rahibin bakışını yakaladım. Karım şöyle dedi: “Neden kızımız ona söyleyemiyor? Rie ona bunu bile söyleyemez mi? Bunda yanlış birşey yok. değil mi? Tifo falan gibi bir hastalığımız mı var bizim? Onu dünyaya

getirmemin ödülü bu mu? Onun burada yaşamasına izin verdiğimiz için böyle mi davranılacak bize?”

Annesinin öfkesinden şaşıran Rie ayağa kalktı.

“Git. Git ve ağabeyine bunu eve götüreceğini söyle.”

Rie yemek masalarının arasından geçerek ağabeyinin oturduğu yere gitti. Orada durup ona kaseti gösterdi ve birşey söyledi. Ryokai elini uzattı ve onu alacakmış gibi ayağa kalktı.

“O benim!” diye bağırdı Rie.

“Hayır, değil. Onu daha evvelsi gün ben kaydettim. Üstündekileri sildim."

"Bunu nasıl yaparsın! Kasetimin üstüne çektin. O benim."

Ryokai yeni bir kaset alacak parası olmadığı için Rie'nin kasetini kullanmıştı.

“Neler oluyor!” diye bağırdı rahip. “Burası böyle saçmalıkların yeri değil."

Ryokai rahibe Rie’nin nasıl bir radyo programından kaydetmiş olduğu kaseti almaya çalıştığını anlattı. Rahip tekrar bağırdı: "Kaseti ona ver! Ona istediğini ver. Eğer bir keşiş böyle birşeye bağlanırsa ne işe yarar ki? Bir keşişin müziği sutra okumalarıdır. Benim anlattıklarımı anlamıyor musun sen?"

Ryokai beti benzi atarak yerine oturdu.

Eve götürmek için plastik bir tabağa biraz meyveli tatlıyla meyve doldurduk, ayağa kalktık, büyük salonun girişine gittik, eğildik ve gitmek üzereydik ki rahip yaklaştı.

“Size söylemek istediğim birşey var." Orada durdu. “Ryokai hakkında ne hissettiğinizi anlıyorum, fakat bu onu sadece rahatsız ediyor. Dini eğitimi bozan herşeyden çok ebeveynlerin duygularıdır, çünkü bir çocuk dini eğitime başladığında çocukla ebeveynleri arasındaki duygusal bağlar koparılması en zor olan şeydir. Onun sizin gibi ‘yarı-budala' olmasını istemiyorum. Eğer 'yarı-budala' sözü yerinde değilse, o zaman buna dengesizlik, huzursuzluk diyelim.

Uzun zaman önce, Çin'deki Tang hanedanlığında Zen Budizmin Soto kolunun ruhsal kurucularından biri olan Tozan Ryokai isminde biri vardı. Ana babasına karşı derin bir duygu besliyordu ve sık sık tapınaktan köye

ebeveynlerine birşeyler gönderiyordu. Ana babası arada dua etmek ve oğullarının vaazlarını dinlemek için tapınağı ziyaret etse de o hiç onların yanına gitmiyordu. Sonra bir gün babası öldü. Artık yalnız kalan annesi bohçasını topladığı gibi rahip olan oğlunun kendisine bakacağını düşünerek tapınağa gitti. Oraya varıp oğluna bunu söyleyince rahip Tozan bunun mümkün olmadığını söyledi. Bunu neden yapamayacağını açıklamak için elinden geleni yaptı, fakat annesi bir türlü anlayamıyordu. Sonunda keşişlerinden birine onu ve bavulunu tapınaktan çıkarttırdı. Annesi tapınağın önünde kendisini içeri almaları için yalvarıp durdu, fakat kapı sıkıca kapatılmıştı ve anne bir daha tapınağa asla adım atmadı. Gözyaşlarına boğularak sonunda eve döndü. Bundan sonra da bir kaç kez tapınağa gitti, fakat rahip Tozan onunla görüşmeyi reddetti.

“Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Dini çalışmamız bu kadar sert olmalı işte. Bu hikayeyi hep hatırlayın ve iyice düşünün.”

“Önemli olan oğlumuzun iyi bir insan haline gelmesi.

Bizim ne hissettiğimiz önemli değil." dedim karıma eve dönüp yalnız kalınca.

“Bunu çoktan kabullendim," diye yanıt verdi. " Artık eve gelmeyecek. Bana kalan tek şey Rie şimdi, bu yüzden onu benden uzaklaştırma. Seninle evlenince hayattan aldığım zevkler gittikçe azaldı."

“Onu almak mı -sen neler diyorsun? Herşeyi birlikte irdeleyip yapmadık mı? Yine söylüyorum ki. sanki herşey baştan beri bu şekilde olacak şekilde çizilmiş. Ben böyle görüyorum. Kader bu. Bizim hesaplayabildiğimiz birşey değil. Onu tapınağa götürmemle bütün bunların başlaması kaderin bir cilvesi. Bu benim fikrim değildi; evde yapacak çok işin olduğu için onu tapınağa götürmemi isteyen sendin."

“Ne!" diye sesini yükseltti karım. “Herşeyi hep başkalarının üstüne atıyorsun -bu senin kötü bir huyun, biliyorsun. Her zaman herşeyi kadere falan bağlıyorsun, ama esasında bunun herşeyden çok senin işin olduğunu düşünüyorum ben. Nasıl benim tek isteğimin oğlumu başımdan atmak olduğu gibi bir izlenim vermeye cüret edersin. Söyleyebileceğin en zalimce şey bu. Benim ne hissettiğim hakkında hiçbir fikrin yok. Ryota bizi terkettiğinden beri her gün acı çekiyorum, fakat sen beni teselli etmek için tek laf etmedin. Rie benim üzüntümü gördü ve “Anne ağlama” dedi. Sense dikkat bile etmedin, değil mi? Tüm düşündüğün onu başımdan atmak istediğimdi. ha?"

“Hayır, sadece zamanla anlayacağını düşündüm, hepsi bu." (Demek buymuş. Ona birşeyler söylemeliydim.)

“Sen böyle birisin. Sen anladığın sürece herşey yolunda. Başkalarına gelince, eh ‘onlar da zamanla anlarlar.’ Söyle bana, anlamam gereken ne?”

"Oğlumuzun dini çalışması! Eğer bunu yapabilir de iyi bir keşiş olursa herşey çözülecek. Tek mesele bu."

“Hep şu dini çalışmadan bahsediyorsun, onun ilk etapta neden böyle birşey yapmasını istiyorsun? Sanki bunu yapmak için doğmuş gibi konuşuyorsun, fakat onun bunu yapmasını isteyen esasında sen değil misin? O okul bandosunda davul çalmak istiyordu, fakat sen ona şu tahta balık ve gongu çaldırdın. Bence şu dini çalışmayı gerçekte yapması gereken sensin. o değil.”Kadın içgüdüsü denilen bu olmalıydı. Afallamış bir halde onun öfkeden kızarmış yüzüne bakakaldım.

“Ona bir gün söyleyeceğim: Dini çalışmaya en çok ihtiyacı olan senin baban diyeceğim. Senin istediğin gibi etrafta eğlenip, sonra da gidip oğluna bu çalışmayı yaptırman akıl alır gibi değil.”

“Fakat anlamıyorsun, bu da bir tür çalışma. Gençken yabancı ülkelere yolculuk etmek de bir tür çalışmaydı. Bu dünyada ondan birşey öğrenebileceğimiz bir çalışma olmayan hiçbir şey yok ki. Bu benim ancak Zen çalışmaya başladıktan sonra öğrendiğim birşey. Yaptığımız herşey bir tür çalışma: yürümek, yemek yemek, ayakta durmak, oturmak.”

Ağzımı kapattım. İşte yirmi yıl önce o iki Amerikalı gence söylediklerimin aynısını söylüyordum karıma da, tek eksik parmağımla birşeyleri göstermememdi. Tek fark o zamanlar şaka yapıyordum, şimdi ise ciddiydim. Buna rağmen konuşmayı sürdürdüm.

“Eğlenirken bile ciddiydim. Yaptığımın sırf eğlence mi yoksa bir münzevi çalışması mı olduğunu bilmiyordum. Sadece bunu yapmadan duramadım. Şimdi de farklı değil. Bazı insanlar eğleniyorlar mı, çalışıyorlar mı aldırmadan hayatta kolayca akar gider. Fakat benim böyle bir marifetim yok. Ve bana yol gösterecek iyi bir öğretmenim de olmadı. Benimle kıyaslanırsa Ryokai -"

“Suçu iyi bir öğretmenin olmamasına atıp durma. Birşeyi başaramadığın zaman hep suçu birine ya da kadere yıkıyorsun. Rahibin sana ‘Yarı-budala’ demesinin nedeni bu.”

Karım rahibin bunu söyleyişini hatırlayınca güldü ve biraz yatıştı. “Sanırım Ryota çalışır ve iyi bir keşiş olursa iyi olur. Şu falanca rahibin annesi gibi ölünceye dek oğluma yapışmaya hiç niyetim yok. Öyle görünüyor ki rahip tüm annelerin öyle olduğunu düşünüyor, ama ben öyle değilim. Bunun için de onu göreceğim diye kendimi parçalamayacağım.”

Yavaş yavaş sakinleşiyor gibiydi. “Fakat benim seninki gibi bir düşüm de yok. Düşlerimin paramparça olmasından bıktım artık -evlendiğimiz zamandan şimdiye dek olan bu. O artık bizim oğlumuz değil, bu nedenle ona dair bir düşe tutunsam da bunun bir anlamı olmaz ki. Eğer çalışır da iyi bir keşiş olursa bence sorun yok. Ama bundan yorulup, vazgeçer ve başka birşey yapmak isterse de bence sorun yok. Fakat o noktada ona yardım etmek isterim. Bence ne olursa olsun illa ki bir keşiş olması gerekmez.”

“Hayır.” dedim, “düşlerimize tutunmalıyız. Aksi halde mücadelemizin ve ıstırabımızın hiçbir mantığı olmaz. Astronot olmak ya da beyin gücüyle kaşıkları bükmek gibi gerçek dışı düşlerden bahsetmiyorum, gerçekliğimizi genişleten. bugün yapabileceğimiz şeyi yarın yapmamız için bize meydan okuyan düşlerden bahsediyorum ben. İnsanlar böyle düzelirler, azar azar."

Karım şöyle yanıt verdi. "Fakat yarının ne getireceğini bilmiyoruz. Hayatımda pek çok şey oldu, fakat hiçbiri umduğum şekilde değildi. Bu nedenle kendi geleceğimi bile pek düşünmüyorum artık. Oğlumuza ve tapmağa ne olacağını hemen hiç bilmiyoruz. Rahip de yaşlı, iyi değil. Eğer ölürse ne olacak? O zaman sanırım oğlumuz tapınağa bakacak ve şu dini çalışmaları yapamayacak. Tapınak onun idare edemeyeceği kadar büyük. Onu bu haline rahip getirdi. O bunu yapabilirdi. Oğlum başı aldığı zaman belki de hemen araziyi bölüp satar.”

O Pazar günü zazen bittikten sonra ben eve gitmeye hazırlanırken büyük salonun kapısında rahip belirdi ve elime hiç yabancı gelmeyen plastik bir çanta tutuşturdu. “Sanırım evvelsi gün bunu unutmuşsunuz.” İçinde meyvalı pastalar ve kayısılar olan çantaydı bu.

Rahip beni durdurup iyi bir haşladıktan sonra çantayı unutmuştum. Çanta öncekinden daha doluydu. “Geri kalan herşeyi içine koydum,” dedi rahip.

"Son zamanlarda müthiş hiddetli ve fazlasıyla aksiydim, çok sert konuştum, gerçi yalnış birşey söylediğimi sanmıyorum. Rahip Tozan hakkındaki hikayeyi anladın mı? Bunu bir koan olarak düşünebilirsin. Uçsuz bucaksız göklerde ve tüm yeryüzünde koan olmayan hiçbir şey yok.

Çocuğun çektiği ıstırap ebeveyn için bir koandır. Oğlunuzun sorunları sizin için büyük bir koan. Bunun için derin bir minnet duymalısınız."

“Duyuyorum.” diye onayladım ve konuşmayı biraz daha ileri götürdüm.

“Oğlumun şimdi farklı bir dünyada yaşadığını çok iyi anlıyorum; bunu bir daha unutmamak için tetikte olmak niyetindeyim. Şu andan itibaren biricik dileğimiz oğlumuzun çalışmalarını tam olarak yapabilmesi. Keşiş olduğuna göre, ne olursa olsun çalışmasına devam etmesini istiyorum. Fakat tüm yaptığı tapınağa ve tapınak mensuplarına bakmaksa, neden burada olduğunu anlamıyorum." Son cümleyi vurgulamıştım.

“Hı-hı,” rahibin yüzü bir an haşinleşti, fakat hemen konuşmaya başladı. “Ne demek istediğini anlıyorum. Söylemek istediğini hemen anlayabilirim, çünkü ben bunu senden çok daha fazla düşündüm. Bu tapınağın idaresinin benim için ne kadar önemli olduğunu biliyorsun. Ve Ryokai’nin bu işe itildiğinden ve çalışmalarını yapamayacağından endişeleniyorsun.Dinle: Tapınak ve tapınak mensuplarına bakmak bir keşiş için önemlidir. Bu da onun çalışmasının bir parçasıdır. Sadece dünyayı unutuvermek doğru bir dini çalışma değildir. Eski Çin’de yaşlı bir ermiş “Kurumuş bir ağaç donmuş bir kayalığı kucaklar; uzun kış boyunca azıcık bile ısınmaz” diye ifade ettiği bir duruma girdiği için eleştirildi. Bu uygulama ‘kurumuş-ağaç Zen’idir, yaşamamaktır. Bu kadarını biliyorsun, değil mi?

Benim tapınak idaresi hakkındaki kaygım aşırı değil.

Eğer isteseydim kiralamak için bir park yeri kurar ya da arazide bir ilk okul açardım. Bu tapınağa geldim, çünkü ustam öyle istedi. Benden bu harap tapınağı alıp güzel bir yer haline getirmemi istedi. Sırf o bana söylediği için de değil. Herşeyden önce bunu Buda için yaptım. Tapınak ne kadar güzel olursa Shakyamuni Buda'nın ışığı da o kadar parlar. Shakyamuni Buda’nın gücü olmadan hiçbir şey yapamazdım.

Yine de bir tapınak sadece bir tapınaktır. Bir yapı sadece. Sana başka kimseye söylemediğim birşeyi söyleyeceğim: Bu tapınaktan ayrılacağım. Yani Ryokai okulu bitirip eğitimini tamamladıktan ve buraya geri döndükten sonra. O zaman bir kez daha basit, gezgin bir keşiş olacağım. Tabii gerçek bir eğitim yapmak için çok yaşlıyım, fakat kırlarda küçük bir inziva yeri bulma ve orada uygulama yapma niyetindeyim. Ama ölme zamanı geldiğinde, basit bir keşiş olarak ölmek istiyorum.

Ryokai'yi de düşündüm ve bu tapınağı onun üstüne yıkmaya hiç niyetim yok. Gerçi bir keşişin kendi tapınağının olması ona güven verir, pek çok açıdan elverişli birşeydir bu. Fakat eğer bu tapınak onun çalışmasını keserse o zaman kalkıp gidebilir. Bunu ona da söylemeye niyetim var. Eğer yaşamını çalışmaya adarsa bir tapınak sadece yolundaki bir engel olur. Bu ona kalmış."

Başımı eğdim.

"Fakat." diye rahip sesinin tonunu değiştirdi, "bütün bunlar boş laf. İnsanların budalaca hesaplarından başka birşey değil bu. Bu tür düşüncelerden uzak kalmak en iyisi. Herşey sadece Buda'ya bağlıdır."

Rahibin bu kadar kolayca yine gezgin bir keşiş olup olamayacağını merak ettim. Yaşlı olduğundan bacakları ve sırtı zayıf olmalıydı. Ve eğer hasta olursa ona bakacak birine ihtiyacı olacaktı. Gerçekten gezgin keşişliğe geri dönecek miydi, yoksa sadece lafta mı bunu söylüyordu?

Bu şüphelerimi kendime sakladım. "Bu sadece bir Mu meselesi mi?" diye sordum.

"Ev-vet, fakat sadece Mu değil. Keşiş ona bir köpeğin de Buda doğası olup olmadığını sorduğunda bu Joshu Usta'nın Mu'sudur. Tüm evrenin Mu'dan başka birşey olmamasıdır. Gören, görülen ve görmenin hepsi de Mu'dur."

Büyük salondan çıkıp ana kapıya giderken sabahki temizlikten yığılan süprüntüleri toplayan Ryokai'ye rastladım. Yaz güneşinden korunmak için başının etrafına küçük bir havlu sarmıştı. Eski iş elbiseleri çok küçüktü ve eski hasır sandaletinden ince, beyaz ayağı dışarı çıkmıştı. Bambu süpürgeyi hareket ettirirken birşey üstüne düşünüyor gibi görünüyordu. Her zamanki gibi, birisi yanından geçtiğinde bile hiç ifadesi değişmiyordu. Zen uygulayanlardan beklenen de buydu, bu nedenle şaşırmadım, fakat o an beni çok etkiledi ve durdum.

Kağıt torbada yeni kasetler taşıyordum. O sabah birkaç kez tereddüt ettikten sonra onları da yanımda getirmeye karar vermiştim. Rie kendi kasetlerini geri almıştı ve oğlumun da muhtemelen yeni bir kaset alacak parası yoktu. Bunları ona verme şansı bulup bulamayacağımı bilmiyordum, fakat eğer bulamazsam eve geri getirirdim. Rahiple konuşmaya dalınca bunu hepten unutmuştum, fakat işte şimdi burası benim şansımdı.

Arkama baktım. Çam dallarının arasında kapalı ön kapı görünüyordu. Öğleden sonranın güneşi altında kapı sanki içinde müthiş bir sır saklıymış gibi karanlık ve dingin bir sakinlik içinde tek başına duruyordu.

“Ryokai!” dedim ihtiyatla.

“Evet?" Dönüp şüpheyle bana baktı, sonra çabucak bakışlarını giriş kapısına çevirdi.

“İşte,” dedim kağıt torbadan kasetleri çıkartarak. “Hiç kasetin yok, değil mi?”

Ryokai orada bambu süpürgeyi tutarak öylece durdu ve gözlerini güneşte parlayan paketin üstündeki modern desene çevirdi. Işıltıdan biraz gözleri kamaşmış gibiydi, fakat sonra dönüp şöyle dedi, “İstemiyorum.”

İçimde böyle diyeceğine dair sinsi bir şüphe vardı, bu nedenle şaşırmadım. Fakat kasetleri geri de koyamadım ve orada kasetler elimde öylece kalakaldım.

Sonra şöyle sordu, “Ustam birşey söylemedi mi?”

“Ne konuda?”

“O gün, törenden sonra ustam büyük salonda oturmamı söyledi. O da oturdu. Yemek yemedik; sabaha kadar orada oturduk."

“Rahip de mi?"

“Evet. Sadece oturduk. Tek laf etmedi, fakat onu iyi anlamaya başladığımı hissettim. Otururken ustamın sesini karnımda duyabiliyordum.”

“Gerçekten mi?"

Kasetleri çantaya geri koydum. Ryokai konuşmayı sürdürdü. "Yeterince ciddi olmadığımı anladım. Keşiş olmaya karar verenin kendim olduğunu unutmuştum. Nedense bir başkasının beni keşiş yaptığı fikrine kapılmıştım.”

Başımı salladım.

“Burada müzik dinlemiyorum. Eğer müzik duymak istersem yüksek sesle sutra okuyorum. Bu sabah ustam sutra okunurken daha iyi ritim tuttuğumu söyledi. Bunu beklememiştim, fakat beni mutlu etti.”

“Mükemmel, gerçekten." Rahip iyi farketmişti; ona söylemek için uygun zamanı bekliyor olmalıydı.

Yoğun bakışlarını bana çevirdi, “Benim için endişelenme. Anneme de endişelenmemesini söyle lütfen.”

“Peki."

Aklımdan Rahip Tozan’ın hikayesi geçti. Belki Ryokai de duymuştu bu hikayeyi. Belki de zazen yaparken karnında duymuştu. Artık önümde duran kapıyı kapatmam gerektiğini anladım. Kendimi mutlu, fakat yalnız hissettim. Süpürmeye geri giderken oğlumun traşlanmış kafasına bakınca artık onu açıkça Gyokusen Ryokai olarak görebildim.

Eve döndüğümde karım verandada durmuş uzaklara bakıyordu. Ona yaklaştım, söyleyecek çok şeyim vardı, fakat sonra olduğum yerde donakaldım: yaklaşmama rağmen bana dönmemişti. Sürekli mırıldandığı “Jesu Jof of Man's Desiring" bile duyulmuyordu.

“Onu iyice eğitmesini istedim rahipten." dedim kayıtsız bir sesle. “Rahip ne olursa olsun onun eğitimine devam etmesini sağlayacağına söz verdi. Bunun için hayatını tehlikeye atacağına inanıyorum." dedim, gece boyunca Ryokai ile birlikte oturan rahip gözümde canlanırken. Yetmişine merdiven dayamışken ve bedeni hastalıklıyken bunu yapmak bayağı zor olmalıydı.

Karım sessizce kollarını verandanın kenarına koyup sırtını eğdi ve çenesini ellerinin üstüne dayadı. Gençliğinde yüzü Batılı tarzda kırmızı bir şapkanın altında gerçekten çok alımlı görünürdü, sakin gözleri uzaklara dalar giderdi. Şimdi onda kasvetli bir hava vardı. O şapkaya ne olduğunu merak ettim. Daha Ryokai doğmadan, daha ben zazen’e başlamadan çok önceydi bu. Zaten Zen çalışmasına niye başlamıştım ki ben?

Uzaklara baktım, sonra düşüncelerimi topladım ve ellerimi karımın ellerinin yanına koyarak. "Şimdi tüm yapabileceğimiz rahibe güvenmek," dedim.

“Kimse senden bunu yapmanı istemiyor.” dedi birden hala uzaklara bakarak. “Ben onun eğitiminden kaygılanmıyorum. Hep böyle şeyler söylüyorsun, fakat konu dışı bunlar: Rahipten asla şüphe etmedim. Eğer onu iyi bir keşiş yapacağını söylüyorsa, eminim yapacaktır. Bence sorun yok. Onu çoktan rahibe verdim, bu yüzden sorun yok. Rahibe güvenebilir miyiz, güvenemez miyiz? -Bu senin sorunun."

Yine vız gelmiştim. Sanki ellerim parmaklığa yapışmış gibi olduğum yerde kaldım. Tepeden gelen bu yaz akşamı esintisi yanımdan geçerken yanaklarıma vurdu. İçimi bir yalnızlık duygusu doldurdu. Oğlum ve karım

da ulaşamadığım bir yerdeydiler ve bu bana kendimi bir kez daha yabancı bir ülkede dolanıp duruyormuşum gibi hissettiriyordu. Belki de hep yalnız yürüyordum.

Esintide rahibin sesini duydum,' “Sadece Mu. Gören, görülen ve görmenin hepsi de Mu'dur.”

“Önemli değil,” dedi karım sanki kısmen beni rahatlatmak, kısmen de kendisini ikna etmek istiyormuş gibi. “Ebediyen surat asmanın faydası yok. Hayatımı sürdürmem gerek. Senin dediğin gibi geleceğe bakmaya karar verdim. Herkesin bana söylediği herşeye inanacağım.”

Gerinip parmaklığın üstünden eğilerek elini salladı. Bir an acaba geleceğe mi el sallıyor diye merak ettim. Sonra aşağıya bakınca kafur ağaçlarının arasında bir figürün bir görünüp bir kaybolduğunu gördüm. Mavi bir tişört, beyaz, pilili bir etek ve buna uygun çoraplar giymiş olan Rie idi bu. Hızla hareket eden bu figür dans eden gelecekti, hiç şüphesiz. Kitaplarla dolu kumaş çantasını taşıyarak okuldan dönüyordu. Karım oğlumuzun anılarının arasında kaybolmuş bir halde durmuyordu verandada; kızımızın dönmesini bekliyordu. Öyle görünüyordu ki son zamanlarda Rie'ye bakmaya adamıştı kendisini.

Kızımız da yürürken başını kaldırıp baktı. Karımın gençliğine benziyordu. Koyu kaşları ve gözleriyle yüz hatları ta uzaktan bile göze çarpıyordu. Utangaç bir halde, istemeden bize el salladı, artık büyüdüğünü görebiliyordum. Oğlumuz da tapınağa girdiğinde bu kadardı.

Karımın yanında durup Rie'ye el sallarken, bir baktım belki kızımızın da eğitime başlama zamanının geldiğini düşünüyorum.

Yazar Hakkında

Yazar Kiyohiro Miura Hokkaido'da 1930 yılında doğdu. Tokyo Üniversitesi eğitim bölümüne kayıt olduktan sonra Iowa Üniversitesi'nden yaratıcı yazarlık konusunda bir burs kazanarak Amerika'ya gitti. Halen Meiji Üniversitesi'nde Mühendislik bölümünde profesör olan Miura aynı zamanda California Song. Into the English Fog ve Literary Training for the Spirit: America and Me adlı eserlerin yazandır.